

**I LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE
IM. MIKOŁAJA KOPERNIKA W RADOMIU**

**KRYTERIA OCENIANIA I WYMAGANIA EDUKACYJNE
NA POSZCZEGÓLNE OCENY ŚRÓDROCZNE I ROCZNE**

Z JĘZYKA POLSKIEGO

ZAKRES PODSTAWOWY, ZAKRES ROZSZERZONY

SPIS TREŚCI

I. Podstawa prawna	2
II. Prawa i obowiązki ucznia	2
A. Prawa ucznia	2
B. Obowiązki ucznia.....	3
III. Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć edukacyjnych.....	3
A. Zasady sprawdzania i oceniania prac pisemnych.....	3
B. Zasady oceniania wypowiedzi ustnych	14
C. Ocenianie innych form jakości i efektów pracy ucznia	16
D. Wagi przypisywane poszczególnym formom aktywności	17
IV. Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny śródroczne i roczne	
Klasa I	
Zakres podstawowy.....	21
Zakres rozszerzony.....	28
Klasa II	
Zakres podstawowy.....	36
Zakres rozszerzony.....	42
Klasa III	
Zakres podstawowy.....	49
Zakres rozszerzony.....	55
V. Uwagi końcowe.....	64

I. Podstawa prawna

1. Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. (t.j. Dz.U.2018.1457 ze zm.).
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U.2015.843 ze zmianami).
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. poz. 977 oraz z 2014 r. poz. 803).
4. Statut I Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika w Radomiu - Rozdział 9 - Ocenianie Wewnątrzszkolne.
5. Program nauczania: Barbara Łabędzka, Ponad słowami. Program nauczania przedmiotu język polski w liceum i technikum (zgodny z podstawą programową i obowiązujący od roku szkolnego 2012/13). Zakres podstawowy i rozszerzony, Nowa Era, Warszawa 2012.

II. Prawa i obowiązki Ucznia

A. Prawa Ucznia

1. Uczniowie znają kryteria oceniania i wymagania edukacyjne na poszczególne oceny śródroczne i roczne i zostają zapoznani z nimi na początku roku szkolnego, a o ewentualnych zmianach są poinformowani natychmiast po ich wprowadzeniu.
2. Uczeń ma prawo zgłosić nieprzygotowanie do zajęć lekcyjnych jeden (przy jednej godzinie tygodniowo) lub dwa razy w semestrze (przy m.in. dwóch godzinach tygodniowo). Nieprzygotowanie zwalnia z odpowiedzi ustnej, obowiązku przedłożenia zeszytu lub pracy domowej oraz z pisania kartkówki. Zgłoszenie nieprzygotowania nie zwalnia z zapowiedzianych prac kontrolnych i sprawdzianów.
3. Nauczyciel respektuje tak zwany „szczęśliwy numer”, który nie zwalnia z zapowiedzianych wcześniej sprawdzianów.
4. Oceny efektów pracy są jawne dla Ucznia.
5. Uczniowie mają prawo do zgłaszania Nauczycielowi własnych uwag i zastrzeżeń dotyczących sposobu oceniania efektów ich pracy.

B. Obowiązki Ucznia

1. Posiadanie i staranne prowadzenie na bieżąco zeszytu przedmiotowego z zapisanymi datami, tematami lekcji oraz dokładnymi notatkami. Za nieprowadzenie systematyczne notatek Uczeń może otrzymać ocenę niedostateczną.
2. Posiadanie jednego podręcznika na ławce (do decyzji Nauczyciela).
3. Pisanie prac klasowych w terminie wyznaczonym przez Nauczyciela.

III. Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć edukacyjnych

A. Zasady sprawdzania i oceniania prac pisemnych

1. Pisemne prace klasowe

- Za pisemną pracę klasową uznaje się pisemną pracę kontrolną Ucznia obejmującą dowolny zakres treści przeprowadzany z całą klasą, pisany przez co najmniej jedną godzinę lekcyjną.
- Prace klasowe są obowiązkowe dla wszystkich Uczniów. Nieobecność Ucznia na pracy klasowej oznaczana jest w dzienniku przy pomocy oceny „0”.
- Nauczyciel w ciągu dwóch tygodni zobowiązany jest ocenić i udostępnić Uczniom pisemne prace klasowe. W przypadku niedyspozycji Nauczyciela bądź ferii termin ten zostaje przesunięty o czas absencji lub okres świąt.
- Pisemne prace klasowe zapowiedziane są z tygodniowym wyprzedzeniem.
- Uczeń, który z pracy klasowej otrzymał ocenę niedostateczną ma prawo poprawić ją w ciągu dwóch tygodni od jej otrzymania, w terminie ustalonym z Nauczycielem w czasie pozalekcyjnym.
- Poprawa oceny z pracy klasowej jest dobrowolna i Uczeń pisze ją tylko raz.
- Jeśli podczas pisania pracy klasowej Uczeń korzysta z niedozwolonych pomocy, zakłóca spokój, otrzymuje ocenę niedostateczną i traci szansę jej poprawy.

- Uczeń, który z ważnych, usprawiedliwionych powodów nie pisał pracy klasowej, powinien to uczynić w ciągu dwóch tygodni od powrotu do szkoły w terminie ustalonym z Nauczycielem.
- Uczeń, którego nieobecność na sprawdzianie nie była spowodowana dłuższą chorobą lub ważnymi wypadkami losowymi, może pisać lub zostać odpytany z zakresu danego materiału zaraz po powrocie do szkoły lub w terminie ustalonym przez Nauczyciela.

Dla prac pisemnych z punktowanymi odpowiedziami obowiązują następujące kryteria procentowe:

Progi procentowe	Ocena
poniżej 49%	niedostateczny
od 49 %	dopuszczający (-)
od 50%	dopuszczający
od 58%	dopuszczający (+)
od 59%	dostateczny (-)
od 60%	dostateczny
od 73%	dostateczny (+)
od 74%	dobry (-)
od 75%	dobry
od 88%	dobry (+)
od 89%	bardzo dobry (-)
od 90%	bardzo dobry
od 95%	bardzo dobry (+)
od 97 %	celujący

Pisemne prace klasowe i domowe - objaśnienia dotyczące kryteriów oceny rozprawki typu maturalnego (poziom podstawowy).

- A. Sformułowanie stanowiska (np. w postaci tezy lub hipotezy).** Zdający powinien zrozumieć problem postawiony w poleceniu i sformułować stanowisko będące

rozwiązaniem problemu. Stanowisko jest oceniane ze względu na to, czy jest udaną próbą rozwiązania problemu. Adekwatność to odpowiedniość (zgodność, współmierność) stanowiska i problemu (zdający może się zgodzić, nie zgodzić, zachować postawę ambiwalentną wobec istoty problemu). Sformułowanie stanowiska będącego częściowo udaną próbą rozwiązania problemu jest skutkiem niepełnego zrozumienia problemu lub niepełnego zrozumienia tekstu. Wypowiedź argumentacyjna, w której brak stanowiska, może zawierać jedynie streszczenie tekstu, biografię autora itp. lub rozwijać myśli niezwiązane z poleceniem. Sformułowanie stanowiska nie musi stanowić wyodrębnionej części rozprawki.

B. Uzasadnienie stanowiska jest oceniane ze względu na to, czy jest trafne, czy jest szerokie i czy jest pogłębione. Uzasadnienie nie musi być graficznie wyodrębnioną częścią rozprawki. Uzasadnienie pogłębione to uzasadnienie, w którym zdający wnikliwie odniósł się w rozwinięciu do wszystkich elementów polecenia. Uzasadnienie trafne zawiera logicznie poprawne argumenty (czyli stwierdzenia poparte przykładami) za przyjętym rozwiązaniem problemu. Szerokość uzasadnienia ocenia się na podstawie tego, czy zdający w swojej wypowiedzi odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu. Uzasadnienie jest szerokie, jeśli zdający trafnie odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu. Uzasadnienie jest wąskie, jeśli zdający trafnie odniósł się tylko do niektórych elementów wskazanych w poleceniu (np. nie odniósł się do podanego w zadaniu tekstu lub nie przywołał innego tekstu kultury). Uzasadnienie jest częściowe, jeżeli (a) niektórych argumentów nie można uznać za logicznie poprawne wobec przyjętego stanowiska lub (b) niektóre argumenty są niepoparte przykładami, lub (c) niektóre argumenty są wzajemnie sprzeczne. Wypowiedź argumentacyjna, w której brak uzasadnienia, nie zawiera logicznie poprawnych argumentów za przyjętym rozwiązaniem problemu lub rozwija myśli niezwiązane ze stanowiskiem.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na uzasadnienie stanowiska wobec problemu uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe. Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycja oceniana jest ze względu na funkcjonalność segmentacji i uporządkowanie tekstu zgodnie z gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia stanowiska i uzasadniających je argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń). Kompozycja jest funkcjonalna, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniami w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na stosowność. Styl uznaje się za stosowny, jeśli zachowana jest zasada decorum (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszczalne są drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności. Styl częściowo stosowny dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne. Styl jest niestosowny, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy. Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językowa oceniana jest ze względu na liczbę i wagę błędów składniowych, leksykalnych, słotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych. Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. uduchowiona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na liczbę błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich wagę (błędy rażące i nierażące). Za błąd rażący uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych Jerzego Podrackiego¹.

Pisemne prace klasowe i domowe- objaśnienia dotyczące kryteriów oceny interpretacji utworu poetyckiego (poziom podstawowy)

A. Koncepcja interpretacyjna jest efektem poszukiwania przez zdającego całościowego sensu utworu, tzn. jest pomysłem na jego odczytanie (wyrażonym np. w postaci tezy lub hipotezy interpretacyjnej). Ocenia się ją ze względu na to, czy jest niesprzeczna z utworem i czy jest spójna, a także czy zdający dociera do sensów niedosłownych interpretowanego utworu, czy czyta go jedynie na poziomie dosłownym. Koncepcja jest częściowo sprzeczna z utworem, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmencie) znajduje

¹ Podracki J., *Słownik interpunkcyjny*, Warszawa 2002.

potwierdzenie w tekście. Koncepcja jest całkowicie sprzeczna z utworem, jeśli nawet we fragmentach (lub fragmencie) nie znajduje potwierdzenia w tekście. Koncepcja jest spójna, gdy obejmuje i łączy w całość odszukane przez piszącego sensy utworu. Koncepcja jest niespójna, gdy jest fragmentaryczna, tzn. rekonstruuje pojedyncze sensy cząstkowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania całościowego sensu utworu, oraz gdy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu (niesprzeczne z interpretowanym utworem). Brak koncepcji to brak śladów poszukiwania sensu utworu (całościowego i/lub sensów cząstkowych) – praca nie jest interpretacją, a np. streszczeniem. Koncepcja interpretacyjna nie musi stanowić wyodrębnionej części pracy, może wynikać z jej całościowej wymowy.

B. Uzasadnienie interpretacji jest oceniane ze względu na to, czy jest trafne i czy jest pogłębione. Uzasadnienie trafne zawiera wyłącznie powiązane z tekstem argumenty za odczytaniem sensu utworu. Argumenty muszą wynikać ze sfunkcjonalizowanej analizy, to znaczy wywodzić się z formy lub/i treści tekstu. Uzasadnienie jest częściowo trafne, jeśli w pracy – oprócz argumentów niepowiązanych z tekstem lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy – został sformułowany przynajmniej jeden argument powiązany z tekstem i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy. Uzasadnienie jest pogłębione, jeśli znajduje potwierdzenie nie tylko w tekście, ale także w kontekstach (np. biograficznym, historycznoliterackim, filozoficznym, kulturowym). Uczeń powinien choć częściowo rozwinąć przywołany kontekst, aby uzasadnić jego pojawienie się. Uzasadnienie jest niepogłębione, gdy zdający przywołuje argumenty tylko z tekstu albo tylko z kontekstu. Wszystkie argumenty muszą być sfunkcjonalizowane.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na koncepcję interpretacyjną uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe. Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycja jest oceniana ze względu na funkcjonalność segmentacji i uporządkowanie tekstu zgodnie z wybranym przez ucznia gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń). Kompozycja jest funkcjonalna, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniami w akapitach. Znaczne

zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na stosowność. Styl uznaje się za stosowny, jeśli zachowana jest zasada decorum (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności. Styl częściowo stosowny dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne. Styl jest niestosowny, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy. Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językowa oceniana jest ze względu na liczbę i wagę błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych. Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. uduziwniona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

I. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na liczbę błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich wagę (błędy rażące i nierażące). Za błąd rażący uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych Jerzego Podrackiego².

Pisemne prace klasowe i domowe- objaśnienia dotyczące oceny wypowiedzi argumentacyjnej (poziom rozszerzony)

A. Określenie problemu. Zdający powinien zrozumieć, jaki problem podejmuje autor w przedstawionym fragmencie tekstu oraz sformułować ten problem. Określenie problemu jest oceniane ze względu na to, czy jest zgodne z tekstem i czy jest pełne. Określenie problemu uważa się za pełne, jeśli praca zawiera zarówno odtworzenie problemu (np. w postaci pytania), jak i jego interpretację, czyli umieszczenie tego problemu w odpowiednim kontekście. Interpretacja problemu powinna być uzasadniona (np. wagę problemu można uzasadnić jego historycznymi uwarunkowaniami lub współczesnymi implikacjami).

² Podracki J., *Słownik interpunkcyjny*, Warszawa 2002.

Określenie problemu uważa się za niepełne, jeśli praca nie zawiera interpretacji trafnie rozpoznanego problemu. Określenie problemu uważa się za częściowo zgodne z tekstem, jeśli zdający nie w pełni rozpoznaje problem główny lub wydobywa z tekstu tylko problem drugorzędny.

B. Sformułowanie stanowiska zdającego wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu. Uczeń powinien omówić i ocenić rozwiązanie zaproponowane przez autora w przedstawionym tekście. Sformułowanie stanowiska zdającego wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu jest oceniane ze względu na to, czy jest adekwatne do tekstu i czy jest pełne. Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu częściowo adekwatne do tekstu zniekształca rozwiązanie proponowane przez autora. Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu uważa się za pełne, gdy zawiera ono odtworzenie rozwiązania przyjętego przez autora tekstu oraz trafne odwołania do innych tekstów kultury uzasadniające stanowisko zdającego. Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu uważa się za niepełne, kiedy brak trafnego odwołania do innych tekstów kultury uzasadniających stanowisko zdającego.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe. Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycja oceniana jest ze względu na funkcjonalność segmentacji i uporządkowanie tekstu zgodnie z wybranym przez zdającego gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego sformułowania stanowiska i uzasadniających je argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie i konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń). Kompozycja jest funkcjonalna, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna. Wagę zaburzenia funkcjonalności ocenia egzaminator na podstawie całości pracy (np. brak zakończenia w pracy, w której uczeń jasno rozwija swoją myśl, uznaje się za niewielkie zaburzenie, natomiast brak rozdzielenia interpretacji problemu od interpretacji rozwiązania lub podważenie w zakończeniu wcześniejszych wywodów – za znaczne zaburzenie).

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniami w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na stosowność. Styl uznaje się za stosowny, jeśli zachowana jest zasada decorum (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności. Styl częściowo stosowny dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne. Styl jest niestosowny, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy. Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językowa oceniana jest ze względu na liczbę i wagę błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych. Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. dziwna metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na liczbę błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich wagę (błędy rażące i nierażące). Za błąd rażący uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych Jerzego Podrackiego³.

Pisemne prace klasowe i domowe - objaśnienia dotyczące oceny interpretacji porównawczej (poziom rozszerzony)

A. Koncepcja interpretacji porównawczej jest efektem poszukiwania przez zdającego sensów wynikających z zestawienia tekstów i wymaga ustalenia pewnych obszarów porównania, w których szuka się podobieństw i/lub różnic między utworami, a następnie wyciąga z tego wnioski. Koncepcja jest oceniana ze względu na to, czy jest niesprzeczna z utworami i czy jest spójna. Koncepcja jest niesprzeczna z utworami, jeśli znajduje potwierdzenia w obu tekstach, przy czym porównywane obszary są dla tekstów trafne i istotne, a nie drugorzędne. Koncepcja jest częściowo sprzeczna z utworami, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmencie) znajduje potwierdzenie w tekstach lub porównywane obszary są dla tekstów drugorzędne. Koncepcja jest całkowicie sprzeczna z utworami,

³ Podracki J., *Słownik interpunkcyjny*, Warszawa 2002.

jeśli nawet we fragmentach (lub fragmencie) nie znajduje potwierdzenia w tekstach. Koncepcja jest spójna, gdy wypowiedź w sposób wystarczający dla uzasadnienia tezy/hipotezy interpretacyjnej obejmuje i łączy w całość sensy obu utworów. Koncepcja jest częściowo spójna, gdy wypowiedź obejmuje i łączy sensy obu utworów, ale w sposób niewystarczający dla uzasadnienia tezy/hipotezy interpretacyjnej. Koncepcja jest niespójna, gdy wypowiedź obejmuje sensy każdego tekstu, ale ich nie łączy (tzn. wypowiedź składa się z dwóch niepowiązanych ze sobą interpretacji). Brak koncepcji to brak wskazania zasady zestawienia utworów.

B. Uzasadnienie interpretacji jest oceniane ze względu na to, czy jest trafne i czy jest pogłębione. Uzasadnienie trafne zawiera wyłącznie powiązane z tekstami argumenty na rzecz odczytania sensów wynikających z zestawienia utworów. Argumenty muszą wynikać ze sfunkcjonalizowanej analizy, to znaczy wywodzić się z formy lub/i treści tekstów. Uzasadnienie jest częściowo trafne, jeśli w pracy – oprócz argumentów niepowiązanych z tekstami lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy – pojawi się przynajmniej jeden argument powiązany z tekstami i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy. Uzasadnienie jest pogłębione, jeśli znajduje potwierdzenie nie tylko w tekstach, ale także w kontekstach (np. biograficznym, historycznoliterackim, filozoficznym, kulturowym). Zdający powinien choć częściowo rozwinąć przywołany kontekst, aby uzasadnić jego pojawienie się. Uzasadnienie jest niepogłębione, gdy wszystkie argumenty są sfunkcjonalizowane, ale zdający przywołał je tylko z tekstów albo tylko z kontekstów.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na koncepcję interpretacyjną uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe. Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznanomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycja oceniana jest ze względu na funkcjonalność segmentacji i uporządkowanie tekstu zgodnie z wybranym przez ucznia gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń). Kompozycja jest funkcjonalna, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniami w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na stosowność. Styl uznaje się za stosowny, jeśli zachowana jest zasada decorum (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności. Styl częściowo stosowny dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne. Styl jest niestosowny, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy. Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językowa oceniana jest ze względu na liczbę i wagę błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych. Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. uduchowiona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na liczbę błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich wagę (błędy rażące i nierażące). Za błąd rażący uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych Jerzego Podrackiego⁴.

2. Kartkówki

- Przez kartkówkę należy rozumieć pisemną formę sprawdzania wiadomości trwającą nie dłużej niż 20 minut, obejmującą materiał z co najwyżej trzech ostatnich lekcji lub znajomości lektury.
- Kartkówki mogą być zapowiedziane lub niezapowiedziane. Zgłoszenie nieprzygotowania zwalnia z pisania kartkówki.
- Jeśli Uczeń opuścił kartkówkę, to powinien ją napisać na najbliższej lekcji lub być odpytanym z tego materiału.
- Oceny z kartkówek nie podlegają poprawie.
- Ocena z kartkówki traktowana jest jak ocena z odpowiedzi.

⁴ Podracki J., *Słownik interpunkcyjny*, Warszawa 2002.

3. Wypracowanie klasowe

- Za wypracowanie klasowe uznaje się tworzenie wypowiedzi argumentacyjnej w formie rozprawki lub interpretacji tekstu lirycznego trwające dwie godziny lekcyjne.
- W przypadku stwierdzenia plagiatu Uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.
- Uczeń, który z wypracowania klasowego otrzymał ocenę niedostateczną, nie poprawia jej.
- Nieobecni Uczniowie piszą tę pracę w wyznaczonym przez Nauczyciela terminie.

4. Test sprawdzający czytanie ze zrozumieniem

- Test sprawdzający czytanie ze zrozumieniem to forma mająca na celu sprawdzenie świadomości językowej Uczniów oraz ich umiejętności z zakresu działań tekstotwórczych, trwająca dwie godziny lekcyjne.
- Uczeń, który z testu otrzymał ocenę niedostateczną, nie poprawia jej.
- Uczniowie nieobecni piszą test w wyznaczonym przez Nauczyciela terminie.

5. Pisemne prace domowe

- Pisemna praca domowa to zadanie zlecone Uczniowi do samodzielnego wykonania w czasie pozalekcyjnym.
- Jeśli Uczeń nie wykonał zadanej pracy domowej i nie zgłosił nieprzygotowania otrzymuje ocenę niedostateczną.
- Przy ocenianiu pisemnej pracy domowej pod uwagę brany jest zarówno aspekt merytoryczny, jak i formalny.
- Ocenie podlega także staranność i samodzielność wykonania.

6. Wypracowania domowe

- Wypracowania domowe, obejmujące większy zakres materiału, zadawane są z kilkudniowym wyprzedzeniem.

- Nieoddanie wypracowania domowego w wyznaczonym terminie skutkuje wystawieniem oceny niedostatecznej.
- W przypadku stwierdzenia plagiatu Uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.

A. Zasady oceniania wypowiedzi ustnych

1. Odpowiedź z materiału obejmującego ostatnio realizowane tematy

<i>Ocena</i>	<i>Opis</i>
Niedostateczny	Uczeń nie udziela odpowiedzi na pytania postawione przez nauczyciela, nawet przy jego pomocy.
Dopuszczający	Uczeń udziela odpowiedzi na proste pytania i rozwija (z pomocą nauczyciela) zagadnienia o niewielkim stopniu trudności.
Dostateczny	Uczeń zna i rozumie podstawowe pojęcia z teorii i historii literatury, rozumie czytany tekst, potrafi przy niewielkiej pomocy nauczyciela udzielić odpowiedzi na postawione pytania, tylko częściowo wykazuje się samodzielnością w omawianiu zagadnień.
Dobry	Uczeń spełnia podstawowe wymagania, prawidłowo wykorzystuje poznane pojęcia i terminy, potrafi samodzielnie omówić typowe zagadnienie, prawidłowo posługuje się językiem, wnioskowanie jest logicznie poprawne.
Bardzo dobry	Uczeń samodzielnie udziela odpowiedzi na wszystkie postawione pytania, samodzielnie omawia zagadnienia problemowe, potrafi stosować poznaną wiedzę w nowych i nietypowych sytuacjach, umie samodzielnie przeprowadzić analizę zagadnienia, bezbłędnie posługuje się językiem, rozpoznaje i omawia konwencje literackie.
Celujący	Uczeń spełnia wymagania konieczne do otrzymania oceny bardzo dobrej oraz samodzielnie rozwija swoje humanistyczne zainteresowania i udziela prawidłowych odpowiedzi na pytania o wysokim stopniu trudności.

2. Wypowiedź ustna typu maturalnego

Wypowiedź ustna typu maturalnego powinna spełniać dwa warunki:

1. być dłuższym monologiem na temat określony w poleceniu;
2. stanowić formalną oraz znaczeniową całość.

Wypowiedź, która nie spełnia obu tych warunków, nie może być uznana za wypowiedź egzaminacyjną. W takim wypadku Uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.

Przy ocenianiu wypowiedzi ustnej typu maturalnego z języka polskiego stosowane są następujące kryteria ustalone przez CKE, które są nieprzekładalne na oceny szkolne:

Meritum wypowiedzi monologowej	Organizacja wypowiedzi monologowej	Meritum wypowiedzi dialogowej i monologowej i przestrzeganie zasad uczestniczenia w rozmowie	Styl i język wypowiedzi monologowej i dialogowej
wypowiedź jest w całości zgodna z poleceniem, wszystkie elementy polecenia są zrealizowane, realizacja jest pogłębiona, wypowiedź jest bezbłędna rzeczowo i terminologicznie	wypowiedź to całość zorganizowana, jest w pełni spójna lub występują jedynie nieznaczne zaburzenia spójności	wypowiedzi są w pełni adekwatne i odpowiednio rozwinięte, zachowane są wszystkie zasady uczestniczenia w rozmowie	styl wypowiedzi jest stosowny, brak jest rażących i licznych błędów gramatycznych i leksykalnych, poprawność wymowy i prozodia są zadowalające
wypowiedź jest w całości zgodna z poleceniem, zrealizowane są wszystkie elementy polecenia, wypowiedź jest bezbłędna rzeczowo i terminologicznie, jednak realizacja jest powierzchowna	wypowiedź to całość zorganizowana, występują jedynie nieznaczne zaburzenia spójności na poziomie lokalnym	wypowiedzi są w pełni adekwatne i odpowiednio rozwinięte, naruszona jest któraś z zasad uczestniczenia w rozmowie	styl wypowiedzi jest stosowny, pojawiają się niewielkie błędy gramatyczne i leksykalne, poprawność wymowy i prozodia są zadowalające
wypowiedź jest częściowo zgodna z poleceniem, zrealizowane są niektóre jego elementy, realizacja jest powierzchowna, pojawiają się niewielkie błędy rzeczowe i terminologiczne	pojawiają się zaburzenia w całościowej organizacji wypowiedzi oraz nieznaczne zaburzenia na poziomie lokalnym	wypowiedzi są częściowo adekwatne, ale odpowiednio rozwinięte, naruszona jest któraś z zasad uczestniczenia w rozmowie	styl wypowiedzi jest częściowo stosowny, pojawiają się nieliczne błędy gramatyczne i leksykalne, poprawność wymowy i prozodia są niezadowalające

wypowiedź jest częściowo zgodna z poleceniem, zrealizowane są tylko niektóre jego elementy, realizacja jest powierzchowna, pojawiają się błędy rzeczowe i terminologiczne	występują zaburzenia w całościowej organizacji wypowiedzi oraz znaczne zaburzenia spójności na poziomie lokalnym	wypowiedzi są częściowo adekwatne oraz niewystarczająco lub nadmiernie rozwinięte, naruszone są zasady uczestniczenia w rozmowie	styl wypowiedzi jest częściowo stosowny, pojawiają się rażące i liczne błędy gramatyczne i leksykalne, poprawność wymowy i prozodia są niezadowolające
wypowiedź nie spełnia kryteriów wypowiedzi egzaminacyjnej lub jest niezgodna z poleceniem	wypowiedź jest niezorganizowana i nieuporządkowana na poziomie lokalnym	wypowiedzi są nieadekwatne	styl jest niestosowny

3. Referat/ elementy retoryki

Wyżej wymienione typy wypowiedzi ustnej będą oceniane zgodnie z kryteriami zastosowanymi przy ocenianiu wypowiedzi ustnej typu maturalnego dotyczącymi meritum, organizacji oraz stylu i języka wypowiedzi monologicznej.

B. Ocenianie innych form aktywności i efektów pracy ucznia

Pozostałymi elementami podlegającymi ocenie na lekcjach języka polskiego będą:

- umiejętność wyszukiwania i pozyskiwania informacji;
- praca własna (eksperymentowanie, poszukiwanie, przeprowadzanie i komentowanie własnych obserwacji);
- umiejętności społeczne i transwersalne (praca w zespole, grupie, w plenum);
- odpowiednia postawa (rzetelność, sumienność, wytrwałość i systematyczność w zdobywaniu wiedzy);
- aktywność i zaangażowanie Ucznia na lekcjach;
- indywidualny przyrost wiedzy i umiejętności z uwzględnieniem zdolności i możliwości Ucznia.
- Jeśli Uczniowie swoją postawą i zachowaniem uniemożliwiają prowadzenie lekcji, nauczyciel ma prawo przerwać lekcję i zlecić Uczniom samodzielne opracowanie tematu, a na lekcji bieżącej lub następnej sprawdzić wiadomości i je ocenić.

C. Wagi przypisywane poszczególnym formom aktywności

Poszczególnym formom aktywności przypisywane są następujące wagi:

Forma aktywności	Waga
Sprawdzian z epoki (test)	3
Praca pisemna (wypracowanie klasowe)	3
Czytanie ze zrozumieniem	3
Kartkówka	2
Odpowiedź ustna	2
Zadanie	2
Pisemne prace domowe	1
Aktywność	1
Prezentacja multimedialna /praca w grupach	1
Elementy retoryki/referat/projekt	2
Lektura	2
Kultura i media	2
Wypracowanie domowe typu maturalnego	2

1. Sprawdzian z epoki.

Przez sprawdzian rozumie się: test sprawdzający znajomość epoki literackiej i/lub znajomość omówionych lektur, wiedzę i umiejętności z zakresu poetyki, wykorzystanie w praktyce wiedzy z nauki o języku, tworzenie samodzielnej wypowiedzi argumentacyjnej.

2. Praca pisemna (wypracowanie klasowe).

Przez pracę pisemną rozumie się tworzenie: samodzielnej wypowiedzi argumentacyjnej (rozprawki), analizy i interpretacji tekstu lub jego fragmentu i/lub esej interpretacyjny.

3. Czytanie ze zrozumieniem.

Test sprawdzający rozumienie tekstu użytkowego na poziomie znaczeń i struktury.

4. Kartkówka.

Jako kartkówkę rozumie się sprawdzenie umiejętności takich jak: streszczenie tekstu lub jego fragmentu, częściową analizę tekstu, parafrazę, umiejętności językowe, odtworzenie wiadomości a także sprawdzenie wiadomości z zakresu teorii literatury (znajomość terminów i pojęć).

5. Odpowiedź ustna.

Podczas wypowiedzi ustnej ocenia się umiejętność tworzenia własnej wypowiedzi na podstawie znajomości lektury, wiedzy o epoce historycznoliterackiej z użyciem terminów z zakresu teorii literatury.

6. Zadanie.

Przez zadanie rozumie się: notatkę z lekcji, notatkę z podręcznika, plan, konspekt, plan dekompozycyjny, streszczenie w formie pisemnej lub ustnej, wykorzystanie cytatów w funkcji argumentacyjnej, samokształcenie i docieranie do informacji.

7. Pisemna praca domowa.

Dopuszcza się następujące formy: samodzielna wypowiedź argumentacyjna (rozprawka), analiza i interpretacja tekstu lub jego fragmentu i/lub esej interpretacyjny, czytanie ze zrozumieniem, recenzja, sprawozdanie.

8. Aktywność.

Przez aktywność rozumie się: aktywność Ucznia na lekcji, uczestnictwo w kulturze, twórczość artystyczną.

9. Prezentacja multimedialna/ praca w grupach.

Do tej kategorii należą: prezentacja multimedialna, sporządzenie bibliografii, konspekt, scenariusz.

10. Elementy retoryki/referat/projekt.

Uczeń: samodzielnie tworzy wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki, publicznie wygłasza przemówienie, przygotowuje i wygłasza referat, opracowuje projekt.

11. Lektura.

Do tej kategorii należy: kontrola znajomości tekstu literackiego, umiejętności streszczania lektury, charakterystyka bohaterów, określenie problematyki utworu, rozpoznanie konwencji literackiej.

12. Kultura i media.

Przez kulturę i media rozumie się: analizę i interpretację różnych tekstów kultury, samodzielne docieranie do informacji, lekturę tekstów użytkowych (publicystyka), recenzję, sprawozdanie, felieton, artykuł.

Średnia ważona:

Podstawą do wystawiania oceny semestralnej i rocznej będzie średnia ważona (SW) otrzymanych w ciągu semestru ocen (o), którym przyporządkowano wagi(w), obliczona według wzoru:

$$SW = \frac{\sum o_i w_i}{\sum w_i}$$

Przykład liczenia średniej ważonej:

Uczeń otrzymał następujące oceny:

3 – kartkówka, ważność 2

4 – sprawdzian, ważność 3

4 – odpowiedź ustna, ważność 2

$$SW = \frac{3 \times 2 + 4 \times 3 + 4 \times 2}{2 + 3 + 2} = 3,71$$

Liczenie średniej ważonej: sumę iloczynów ocen i ich wag dzielimy przez sumę wag, Uczeń otrzyma ocenę 4.

Zależność oceny semestralnej i rocznej od średniej ważonej pokazuje tabela

Średnia ważona	Ocena semestralna/roczna
$sw < 1,75$	1
$1,75 \leq sw < 2,75$	2
$2,75 \leq sw < 3,75$	3
$3,75 \leq sw < 4,75$	4
$4,75 \leq sw < 5,50$	5
$sw \geq 5,50$	6

Uwaga: Do oceny „+” dodaje się 0,5, a od oceny z „-” odejmuje się 0,25.

- Przy ustalaniu oceny rocznej brana jest pod uwagę średnia ważona uzyskana ze wszystkich ocen bieżących z pierwszego i drugiego semestru.
- Uczeń może otrzymać ocenę pozytywną na koniec roku, jeśli z drugiego semestru uzyskał średnią ważoną, co najmniej 1,75.
- Uczniowi, który na pierwszy semestr otrzymał ocenę niedostateczną i go zaliczył, przyjmuje się średnią ważoną 1,75 za ten semestr.
- Ostateczną decyzję o ocenie śródrocznej i rocznej podejmuje Nauczyciel kierując się wynikami uzyskanymi przez Ucznia, całokształtem jego pracy w ciągu roku

szkolnego, jego podejściem do przedmiotu oraz wywiązywaniem się z obowiązków na zajęciach (tzw. „czynnik ludzki”).

IV. Kryteria oceniania i wymagania edukacyjne na poszczególne oceny śródroczne i roczne dla oddziałów klasowych I-III w zakresie podstawowym i rozszerzonym

Dział	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca)	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna)	Wymagania rozszerzające (ocena dobra)	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wymagania wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń zna (potrafi):	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz zna (potrafi):	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz zna(potrafi):	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz zna (potrafi):	Uczeń: potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz zna (potrafi) :
Klasa I – zakres podstawowy					
ANTYK GRECJA, RZYM Charakterystyka epoki (kontekst historyczny, filozoficzny, artystyczny) Sofokles, <i>Król Edyp</i> Wybór mitów Liryka grecka Homer, <i>Iliada</i> , <i>Odyseja</i> (fragmenty)	Wiedza o literaturze (kulturze) •ramy chronologiczne epok; • treść utworów literackich z listy lektur; • główne cechy literatury omawianych epok oraz główne hasła i pojęcia konieczne dla zrozumienia literatury(kultury) pok; • najważniejsze cechy gatunków literackich; • ideały osobowe,	Wiedza o literaturze (kulturze) -główne fakty z życia najwybitniejszych pisarzy polskich i cechy ich twórczości; -konteksty omawianych tekstów (np. biograficzny, historyczny, filozoficzny); - związki omawianych epok z wcześniejszymi; - pojęcie tradycji literackiej i podstawowe wyznaczniki tych tradycji (np. staropolskiej, romantycznej,	Wiedza o literaturze (kulturze) -w szerszym zakresie konteksty omawianych tekstów (np. biograficzny, historyczny, filozoficzny); - pojęcia związane z kulturą epoki, terminologię historycznoliteracką; - znaczenie motywów, symboli w omawianych utworach; - ewolucję	Wiedza o literaturze (kulturze) - funkcje motywów, symboli w omawianych utworach;- - cechy stylów poszczególnych epok; - wartości, które zasiliły kulturę różne tradycje literackie i kierunki filozoficzne. Analiza i interpretacja - określa funkcję występujących	- czyta tekst naukowy w celu pogłębienia interpretacji utworu literackiego lub dzieła sztuki; - Wykorzystuje w twórczy sposób samodzielnie

<p>Wybrane przez nauczyciela teksty kultury</p> <p>BIBLIA – fragmenty Starego i Nowego Testamentu</p>	<p>typy bohaterów literackich poszczególnych epok;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podstawowe prądy, kierunki literackie; • podstawowe pojęcia z zakresu poetyki i teorii literatury 	<p>awangardowej);</p> <ul style="list-style-type: none"> - podstawowe motywy literackie, 	<p>bohaterów literackich danej epoki;</p> <ul style="list-style-type: none"> - różnice między ideałami omawianych epok; - cechy gatunków literackich i publicystycznych (odwołuje się do tekstów) 	<p>w dziele tematów, toposów, motywów, w tym antycznych i biblijnych, obecnych w kulturze współczesnej ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia w pogłębiony sposób zagadnienia filozoficzne, psychologiczne, społeczne występujące w utworze ; 	<p>zdobytą wiedzę,</p> <p>☐ Lub/i osiąga sukcesy w olimpiadach przedmiotowych i konkursach przedmiotowych</p>
<p>ŚREDNIOWIECZE</p> <p>Charakterystyka epoki (kontekst historyczny, filozoficzny, artystyczny)</p> <p><i>Bogurodzica</i></p> <p><i>Lament Świętokrzyski</i></p> <p><i>Legenda o św. Aleksym</i></p> <p><i>Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i></p> <p>Wybrane przez nauczyciela teksty kultury</p>	<p>Analiza i interpretacja</p> <ul style="list-style-type: none"> • prezentuje własne przeżycia związane z kontaktem z dziełem sztuki; • rozpoznaje typ nadawcy i adresata tekstu; • rozpoznaje treści dosłowne • swoimi słowami opowiada (streszcza, parafrazuje) czytany utwór; • określa tematykę, wątki i motywy; opisuje główne wydarzenia i bohaterów; 	<p>Analiza i interpretacja</p> <ul style="list-style-type: none"> - czyta utwory literackie ze zrozumieniem ich przesłania (tzn. rozumie znaczenia słów, związków frazeologicznych, zdań, fragmentów – na poziomie dosłownym i przenośnym, symbolicznym lub parabolicznym); - dostrzega najistotniejsze sensy w utworze; - rozpoznaje podstawową funkcję dzieła (np. dydaktyczno-moralizatorską); - podejmuje próbę odczytania tekstu kultury w kontekście epoki, z której pochodzi; wykorzystuje konteksty do interpretacji utworu: -wskazuje przybliżony czas powstania dzieła, -dostrzega powiązania utworów z historią i filozofią; -dostrzega obecność toposów antycznych i biblijnych oraz inne nawiązania kulturowe 	<p>Analiza i interpretacja</p> <ul style="list-style-type: none"> - po lekturze tekstów poszukuje odpowiedzi na pytania egzystencjalne i filozoficzne; - rozpoznaje konwencję literacką; - wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście; - rozpoznaje w wypowiedzi ironię, objaśnia jej sens i funkcję; - wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (np. słowa- klucze); - w czytanych utworach rozpoznaje elementy kierunków filozoficznych i wskazuje ich wyróżniki; - porównuje funkcjonowanie tych samych motywów 	<ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie interpretuje czytane wiersze ,dostrzegając związek treści i formy utworu; - rozpoznaje i świadomie wykorzystuje w interpretacji utworu znaki tradycji (judaistycznej, antycznej, chrześcijańskiej, staropolskiej, romantycznej itp.); - analizując teksty dawne, dostrzega różnice językowe (fonetyczne, leksykalne) wynikające ze zmian historycznych. - umieszcza fragment w polu konwencji epoki i określa jej wyróżniki; - określa konstrukcję czasu i przestrzeni i ich funkcję. - określa występujące w tekście kategorie 	
<p>RENEANS</p> <p>Charakterystyka epoki (kontekst historyczny, filozoficzny, artystyczny)</p> <p>Jan Kochanowski, wybrane <i>Pieśni, Treny, Psalmi</i> (inne niż w gimnazjum)</p> <p>William Szekspir, <i>Makbet</i></p> <p>Wybrane przez nauczyciela teksty kultury</p> <p>BAROK</p>	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa wartości i postawy obecne w utworze; • wykorzystuje konteksty do interpretacji utworu: -znajduje informacje o autorze i okolicznościach powstania dzieła; -w analizowanych dziełach odnajduje echa poglądów filozoficznych; dostrzega w utworze najważniejsze wartości charakterystyczne dla epoki; <p>Analiza</p>	<ul style="list-style-type: none"> - formułuje wnioski 			

<p>Charakterystyka epoki (kontekst historyczny, filozoficzny, artystyczny)</p> <p>Mikołaj Sęp-Szarzyński (wybór sonetów)</p> <p>Wybrane przez nauczyciela teksty kultury</p>	<p>i interpretacja utworu poetyckiego, prozy powieściowej (fragment), dramatu</p> <ul style="list-style-type: none"> • formułuje hipotezy interpretacyjne i podejmuje próbę ich uzasadnienia; • określa podmiot liryczny i adresata utworu lirycznego; • wyjaśnia tytuł utworu; • określa styl i nastrój wiersza; • rozpoznaje rodzaj liryki, gatunek literacki i kompozycję utworu; • wskazuje występujące w omawianych utworach środki stylistyczne (porównania, powtórzenia, metafory, antytezy itp.) i próbuje określać ich funkcję. 	<p>interpretacyjne i uzasadnia je na podstawie analizy;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje w wierszach stylizację i określa jej funkcję; - dostrzega w czytanych utworach cechy charakterystyczne określonej epoki; 	<p>w różnych dziełach;</p> <ul style="list-style-type: none"> - odczytuje treści alegoryczne i symboliczne utworu; - dostrzega strukturę artystyczną dzieła; - rozpoznaje podstawowe wyróżniki kodu innych niż literackie dziedzin sztuki w zakresie niezbędnym do odbioru dzieł (np. plastycznych, teatralnych, filmowych). 	<p>estetyczne.</p> <p>Tworzenie wypowiedzi i świadomość językowa</p> <ul style="list-style-type: none"> - interpretując utwór, wykorzystuje różne konteksty, swobodnie stosuje właściwą terminologię i pojęcia z zakresu poetyki historycznej; - świadomie stosuje chwyt retoryczny oraz inne środki wyrazu; - zauważa w tekście własnym i cudzym błędy językowe, poprawia je, określa ich źródła. 	
<p>OŚWIECENIE</p> <p>Charakterystyka epoki (kontekst historyczny, filozoficzny, artystyczny)</p> <p>Ignacy Krasicki, <i>Monachomachia</i> lub wybrana satyra</p> <p>Wybrane przez nauczyciela teksty kultury</p>	<p>• dokonuje wstępnego rozpoznania fragmentu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa jego główną myśl, temat; • formułuje wnioski na temat bohatera wynikające ze sposobu jego kreacji w tekście. • umiejscawia fragment w całości dzieła; • dokonuje charakterystyki bohatera 	<p>- określa narratora i elementy świata przedstawionego wskazuje różnice między prawdą historyczną i fikcją literacką;</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera; - porównuje utwory literackie lub ich fragmenty; - dokonuje szczegółowej analizy postaci dramatycznej; - określa formy podawcze w dramacie; - określa przestrzeń i czas. <p>Tworzenie wypowiedzi i świadomość językowa</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji, przeprowadza prawidłowe 	<p>Analiza i interpretacja utworu poetyckiego, prozy powieściowej (fragment), dramatu</p> <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie interpretuje wiersz na podstawie jego analizy; - interpretuje wiersz, sytuując go w różnych kontekstach (np. historycznym, kulturowym, literackim); - dostrzega wartości stylistyczne środków językowych (zwłaszcza słownikowych, słowotwórczych i frazeologicznych) występujących w wierszu. - określa sytuację narratora, rodzaj oraz perspektywę 	<ul style="list-style-type: none"> - wypowiada się w sposób płynny, komunikatywny, jasny; - wskazuje różnorodne rodzaje argumentów; - celowo stosuje odpowiednie chwyt retoryczne; - właściwie wykorzystuje czas przeznaczony na wypowiedź. <p>Czytanie i odbiór tekstu</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje różnorodność form i funkcji komunikatów; - rozpoznaje retoryczne środki perswazji i środki manipulacji językowej; - formułuje definicje terminów zastosowanych w tekście 	

	<p>Tworzenie wypowiedzi i świadomość językowa</p> <ul style="list-style-type: none"> • pisze dłuższy tekst, przestrzegając podstawowych zasad komponowania wypowiedzi, a zwłaszcza: <ul style="list-style-type: none"> rozprawki, recenzji, referatu, interpretacji utworu literackiego lub jego fragmentu, zachowując logikę wywodu i przestrzegając zasad spójności • styl wypowiedzi jest zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; wystarczająca leksyka; • język wypowiedzi jest zrozumiały, mimo błędów składniowych, fleksyjnych i leksykalnych; • nieliczne błędy interpunkcyjne i ortograficzne różnego stopnia; • samodzielnie sporządza logiczne i poprawne merytorycznie notatki z lekcji i pracy własnej na lekcji; -stosuje podstawowe terminy z historii literatury, poetyki, teorii literatury i nauki o języku (a także niektóre najważniejsze 	<p>wnioskowanie);</p> <ul style="list-style-type: none"> - komponuje i wygłasza przemówienie; - stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; - doskonali język, styl, kompozycję; - poprawia błędy językowe i stylistyczne; - świadomie streszcza, parafrazuje, cytuje, komentuje teksty, odróżniając te czynności od siebie; - przekształca cudzy tekst np. streszcza, parafrazuje, sporządza konspekt, cytuje; - formułuje i uzasadnia opinie; -przedstawia (komentuje) własne przeżycia wynikające z kontaktów z literaturą i sztuką; - opracowuje redakcyjnie własny tekst (dokonuje uzupełnień, przekształceń, skrótów, eliminuje niejednoznaczność, sporządza przypisy). -przygotowuje samodzielnie wypowiedź (wybiera formę gatunkową i odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, sporządza plan wypowiedzi, dobiera odpowiednie 	<p>narracji;</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje elementy świata przedstawionego w sposób funkcjonalny; - odczytuje metaforyczne sensy zawarte w tekście. - określa cechy kreacji przestrzeni; - obok płaszczyzny dosłownej rozpoznaje i wyjaśnia uniwersalne, ukryte treści w utworze. <p>Tworzenie wypowiedzi i świadomość językowa</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracowuje redakcyjnie tekst (wprowadza celową kolejność podawania informacji, dokonuje adiustacji tekstu, segmentuje go, wprowadza tytuły i śródtytuły, stosuje wyróżnienia graficzne); - wprowadza w sposób celowy do swoich wypowiedzi podstawowe cechy tekstu popularnonaukowego lub publicystycznego; - redaguje własną wypowiedź zgodnie z cechami gatunku i zamierzoną 	<p>popularnonaukowym, filozoficznym</p> <ul style="list-style-type: none"> -stosuje przy odczytywaniu tekstów podstawowe pojęcia z poetyki, teorii literatury i językoznawstwa oraz innych dziedzin nauki o kulturze. <p>Samokształcenie i docieranie do informacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - korzysta z literatury fachowej, samodzielnie sporządza notatki i korzysta z nich podczas lekcji, -korzysta z różnych rodzajów i technik gromadzenia i przekazywania informacji - dokumentów, leksykonów, encyklopedii, słowników, baz danych 	
--	---	---	---	---	--

	<p>terminy z zakresu sztuk pięknych);</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje się podstawową wiedzą o omawianych utworach, gatunkach literackich, zjawiskach kulturowych • buduje kilkuzdaniową, logiczną i poprawną pod względem rzeczowym wypowiedź na wskazany temat – utrzymaną we właściwym stylu; • tworzy wypowiedź stosowną i skuteczną; posługując się polszczyzną literacką, używa językowych form grzecznościowych, • uczestniczy w dyskusji, dialogu, debacie klasowej, starając się bronić swojego stanowiska; • prawidłowo formułuje argumenty; • publicznie zabiera głos, właściwie komponując wystąpienie; • przedstawia własne refleksje pod wpływem lektury poznanych utworów. <p>Czytanie i odbiór tekstu</p> <ul style="list-style-type: none"> • streszcza, tworzy plan ramowy i szczegółowy; • czyta tekst 	<p>słownictwo);</p> <ul style="list-style-type: none"> - formułuje własne sądy i opinie, uzasadnia je. <p>Czytanie i odbiór tekstu</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), politycznych (przemówienie) i popularnonaukowych; - dostrzega związki logiczne, czyli rozumie tok przyczynowo-skutkowy, wskazuje tezę, argumenty, kontrargumenty, przykłady, wnioski, zależności między zdaniami i akapitami oraz innymi częściami tekstu; - rozumie znaczenia wyrazów, które wskazują na tok myślowy autora, np. sygnalizują wnioskowanie, nawiązanie do poprzedniego akapitu, dygresję, powtórzenie myśli zawartych we wcześniejszym akapicie itp.; - określa cechy stylistyczne tekstu i rozumie funkcjonalność użytych środków językowych; - wskazuje analogie między poszczególnymi fragmentami tekstu; - określa funkcje czytanego tekstu i potrafi uargumentować 	<p>funkcją tekstu;</p> <ul style="list-style-type: none"> - pisze funkcjonalną pod względem kompozycyjnym pracę na wskazany temat ; - wypowiedź spełnia wymagania dobrego stylu (jasność, przejrzystość, żywość, obrazowość, stosowność) - język wypowiedzi poprawny pod względem składniowym, leksykalnym, frazeologicznym, ortograficznym i interpunkcyjnym - pisze pracę na temat poznanych utworów literackich, uwzględniając konteksty kulturowe i filozoficzne oraz powiązania literackie; - właściwie wykorzystuje w swoich pracach pojęcia teoretycznoliterackie i kategorie estetyczne; - wypowiada się w podstawowych formach gatunkowych jak rozprawka, recenzja, referat, interpretacja utworu poetyckiego, felieton; - sporządza konspekt, przypis, opis bibliograficzny, zestawienie 		
--	--	--	---	--	--

	<p>ze zrozumieniem, (. rozumie znaczenie słów, związków frazeologicznych, zdań, akapitów, całości).; rozumie teksty naukowe i filozoficzne;</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje znaczenia dosłowne słów; • wyodrębnia tezę (główną myśl) całego tekstu lub jego fragmentu ; • wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym, • odróżnia występujące w tekście informacje od opinii; <p>potrafi określić wstęp, rozwinięcie i zakończenie tekstu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zasadę kompozycyjną tekstu; • określa nadawcę i odbiorcę tekstu. <p>Samokształcenie i docierania do informacji</p> <ul style="list-style-type: none"> • korzysta z podstawowych źródeł informacji: (np. słowniki) • korzysta z zasobów Internetu i innych elektronicznych źródeł informacji; • znajduje w Internecie strony z niezbędnymi informacjami. 	<p>swoją odpowiedź.</p> <p>Samokształcenie i docierania do informacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - sporządza poprawny opis bibliograficzny; - sporządza bibliografię źródeł, z których korzystał ; - czyta ze zrozumieniem fragmenty literatury popularnonaukowej, pozycje z historii literatury i filozofii oraz z teorii literatury; -czyta teksty, by znaleźć potrzebne informacje; - notuje, sporządza plan odtwórczy, konspekt wypowiedzi własnej; - korzysta z encyklopedii i tekstów źródłowych, pogłębiając wiedzę dotyczącą wskazanego zagadnienia; . 	<p>bibliograficzne.</p> <ul style="list-style-type: none"> -tworzy dłuższą, uporządkowaną wypowiedź; - stosuje zasady dyskusji; - wypowiada się na temat literatury i sztuki poznawanych epok w sposób komunikatywny, jasny, w miarę płynny; -poprawnie używa niektórych terminów i pojęć specjalistycznych; - wskazuje podstawowe rodzaje argumentów; - wygłasza krótkie referaty, wykorzystując wiadomości z różnych źródeł; - przestrzega zasad poprawności języka w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii i składni. <p>Czytanie i odbiór tekstu</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), politycznych (przemówienie) i popularnonaukowych; - dostrzega związki logiczne, czyli rozumie tok przyczynowo-skutkowy, wskazuje tezę, argumenty, 		
--	--	--	---	--	--

			<p>kontrargumenty, przykłady, wnioski, zależności między zdaniami i akapitami oraz innymi częściami tekstu;</p> <ul style="list-style-type: none">- rozumie znaczenia wyrazów, które wskazują na tok myślowy autora, np. sygnalizują wnioskowanie, nawiązanie do poprzedniego akapitu, dygresję, powtórzenie myśli zawartych we wcześniejszym akapicie itp.;- określa cechy stylistyczne tekstu i rozumie funkcjonalność użytych środków językowych;- wskazuje analogie między poszczególnymi fragmentami tekstu;- określa funkcje czytanego tekstu i potrafi uargumentować swoją odpowiedź. <p>Samokształcenie i docieranie do informacji</p> <ul style="list-style-type: none">- prawidłowo łączy wiedzę z zakresu historii literatury, językoznawstwa i nauki o kulturze;-szuka literatury przydatnej do opracowania różnych zagadnień, selekcjonuje ją według wskazanych		
--	--	--	---	--	--

			kryteriów.		
NAUKA O JĘZYKU Retoryka Style wypowiedzi i stylizacja Ślady dawnych procesów językowych Cechy stylu artystycznego Środki artystycznego wyrazu i ich funkcje Poprawność wypowiedzi	- zna podstawowe pojęcia z nauki o języku.	- podaje przykłady omawianych zagadnień z zakresu nauki o języku	- podaje funkcje omawianych zjawisk językowych w tekstach	- potrafi rozpoznawać i stosować w praktyce poznane elementy wiedzy o języku	- funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę z zakresu nauki o języku
Klasa 1 – zakres rozszerzony					
ANTYK GRECJA, RZYM Horacy (wybrane liryki) BIBLIA – fragmenty Starego i Nowego Testamentu (jako konteksty interpretacyjne)	Wiedza o literaturze (kulturze) - ramy chronologiczne epok; - treść utworów literackich z listy lektur; - główne cechy literatury omawianych epok oraz główne hasła i pojęcia niezbędne dla zrozumienia	Wiedza o literaturze (kulturze) - główne fakty dotyczące życia najwybitniejszych pisarzy polskich i cechy ich twórczości; - konteksty omawianych tekstów (np. biograficzny, historyczny, filozoficzny);	W zakresie wiedzy o literaturze (kulturze) - w szerszym zakresie konteksty omawianych tekstów (np. biograficzny, historyczny, filozoficzny); - pojęcia związane z kulturą epoki,	Wiedza o literaturze (kulturze) - funkcje motywów, symboli w omawianych utworach; - cechy stylów poszczególnych epok; - cechy kodów komunikacyjnych sztuk innych niż	☐ czyta tekst naukowy w celu pogłębienia interpretacji utworu literackiego lub

<p>ŚREDNIOWIECZE</p> <p>Francois Villon, <i>Wielki Testament</i> (fragmenty)</p> <p>Dante Alighieri, <i>Boska Komedia</i> (fragmenty)</p>	<p>twórczości tych okresów; - główne cechy gatunków literackich; - ideały osobowe, typy bohaterów literackich poszczególnych epok; - podstawowe prądy, kierunki literackie; -podstawowe pojęcia z zakresu poetyki i teorii literatury</p>	<p>- związki omawianych epok z wcześniejszymi; - pojęcie tradycji literackiej i podstawowe wyznaczniki tych tradycji (np. staropolskiej, romantycznej, awangardowej); - podstawowe motywy literackie, ważne dla kultury śródziemnomorskiej toposy i motywy występujące w omawianych utworach ; - podstawowe cechy języka poszczególnych epok literackich; -związki rodzajów i gatunków literackich z prądami artystycznymi</p>	<p>terminologię historycznoliteracką; - znaczenie motywów, symboli w omawianych utworach; - ewolucję bohaterów literackich danej epoki; - różnice między ideałami omawianych epok; - cechy gatunków literackich i publicystycznych (odwołuje się do tekstów); - funkcje omawianych zjawisk językowych w tekstach; - na czym polega retoryczna organizacja tekstu; - wpływ środków masowego przekazu na przemiany w kulturze współczesnej.</p>	<p>literatura; - potrafi rozpoznawać i stosować w praktyce poznane elementy wiedzy o języku; - przemiany w obrębie najważniejszych gatunków literackich (popiera przykładami); - wartości niesione przez różne tradycje literackie i kierunki filozoficzne; - twórczo wykorzystuje wypowiedzi krytycznoliterackie i teoretycznoliterackie. (np. recenzja, szkic, artykuł, esej).</p>	<p>dzieła sztuki;</p> <p>☐ Wykorzystuje w twórczy sposób samodzielnie zdobytą wiedzę,</p> <p>☐ Lub/i osiąga sukcesy w olimpiadach przedmiotowych i konkursach przedmiotowych</p>
<p>RENEZANS</p> <p><i>Treny</i> Jana Kochanowskiego jako cykl poetycki</p>	<p>Analiza i interpretacja - odczytuje teksty kultury ze zrozumieniem ich przesłania (tzn. na poziomie dosłownym i przenośnym, symbolicznym lub parabolicznym);</p>	<p>Analiza i interpretacja</p> <p>- czyta utwory literackie ze zrozumieniem ich przesłania (tzn. rozumie znaczenia słów, związków frazeologicznych, zdań, fragmentów – na poziomie dosłownym i przenośnym, symbolicznym lub parabolicznym); -inspirowany czytaniem utworami stawia pytania dotyczące ludzkiej egzystencji, problemów filozoficznych itp.; - dostrzega najistotniejsze sensory w utworze i skupia się na nich;</p>	<p>Analiza i interpretacja</p> <p>- rozpoznaje konwencję literacką; - wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście; - rozpoznaje w wypowiedzi ironię, objaśnia jej mechanizm i funkcję; - wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące</p>	<p>Analiza i interpretacja:</p> <p>-określa funkcję występujących w dziele tematów, toposów, motywów; - na podstawie czytanych utworów określa funkcję toposów antycznych i biblijnych w kulturze współczesnej; - wyjaśnia w pogłębiony sposób zagadnienia filozoficzne, psychologiczne, społeczne występujące w utworze (odwołuje</p>	
<p>BAROK</p> <p>Daniel Naborowski, Jan Andrzej Morsztyn (wybór wierszy)</p>	<p>- rozpoznaje treści dosłowne i ukryte dzieła; - swoimi słowami opowiada (streszcza, parafrazuje) czytany utwór; - określa tematykę, wątki i motywy; opisuje główne wydarzenia i bohaterów; - nazywa wartości i postawy obecne w utworze; - wykorzystuje konteksty do interpretacji utworu: -znajduje informacje o autorze i okolicznościach napisania dzieła; -w czytanych utworach odnajduje echa</p>	<p>Analiza i interpretacja</p> <p>- czyta utwory literackie ze zrozumieniem ich przesłania (tzn. rozumie znaczenia słów, związków frazeologicznych, zdań, fragmentów – na poziomie dosłownym i przenośnym, symbolicznym lub parabolicznym); -inspirowany czytaniem utworami stawia pytania dotyczące ludzkiej egzystencji, problemów filozoficznych itp.; - dostrzega najistotniejsze sensory w utworze i skupia się na nich;</p>	<p>Analiza i interpretacja</p> <p>- rozpoznaje konwencję literacką; - wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście; - rozpoznaje w wypowiedzi ironię, objaśnia jej mechanizm i funkcję; - wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące</p>	<p>Analiza i interpretacja:</p> <p>-określa funkcję występujących w dziele tematów, toposów, motywów; - na podstawie czytanych utworów określa funkcję toposów antycznych i biblijnych w kulturze współczesnej; - wyjaśnia w pogłębiony sposób zagadnienia filozoficzne, psychologiczne, społeczne występujące w utworze (odwołuje</p>	
<p>OŚWIECENIE</p> <p>Teksty kultury wybrane przez nauczyciela</p>	<p>- rozpoznaje treści dosłowne i ukryte dzieła; - swoimi słowami opowiada (streszcza, parafrazuje) czytany utwór; - określa tematykę, wątki i motywy; opisuje główne wydarzenia i bohaterów; - nazywa wartości i postawy obecne w utworze; - wykorzystuje konteksty do interpretacji utworu: -znajduje informacje o autorze i okolicznościach napisania dzieła; -w czytanych utworach odnajduje echa</p>	<p>Analiza i interpretacja</p> <p>- czyta utwory literackie ze zrozumieniem ich przesłania (tzn. rozumie znaczenia słów, związków frazeologicznych, zdań, fragmentów – na poziomie dosłownym i przenośnym, symbolicznym lub parabolicznym); -inspirowany czytaniem utworami stawia pytania dotyczące ludzkiej egzystencji, problemów filozoficznych itp.; - dostrzega najistotniejsze sensory w utworze i skupia się na nich;</p>	<p>Analiza i interpretacja</p> <p>- rozpoznaje konwencję literacką; - wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście; - rozpoznaje w wypowiedzi ironię, objaśnia jej mechanizm i funkcję; - wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące</p>	<p>Analiza i interpretacja:</p> <p>-określa funkcję występujących w dziele tematów, toposów, motywów; - na podstawie czytanych utworów określa funkcję toposów antycznych i biblijnych w kulturze współczesnej; - wyjaśnia w pogłębiony sposób zagadnienia filozoficzne, psychologiczne, społeczne występujące w utworze (odwołuje</p>	

	<p>poglądów filozoficznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> -dostrzega w utworze najważniejsze wartości charakterystyczne dla epoki; -w utworach poetów współczesnych odnajduje nawiązania kulturowe do tradycji np. antycznej, staropolskiej, renesansowej. - formułuje hipotezy interpretacyjne i podejmuje próbę uzasadnienia ich na podstawie analizy; - określa podmiot liryczny i adresata utworu lirycznego; - wyjaśnia tytuł utworu; - określa styl i nastrój wiersza; - rozpoznaje rodzaj liryki, gatunek literacki i kompozycję utworu; - wskazuje występujące w omawianych utworach środki stylistyczne (porównania, powtórzenia, metafory, antytezy itp.) i próbuje określać ich funkcję. - dokonuje wstępnego rozpoznania fragmentu ; - określa jego główną myśl, 	<ul style="list-style-type: none"> - podejmuje próbę odczytania obrazu, rzeźby, dzieła architektury w kontekście epoki, z której pochodzą; - porównuje utwory literackie i dzieła innych sztuk; - wykorzystuje konteksty do interpretacji utworu: -wskazuje przybliżony czas powstania dzieła -dostrzega powiązania utworów z historią Polski i Europy, -w czytanych utworach odnajduje podstawowe elementy poglądów filozoficznych, -dostrzega obecność toposów antycznych i biblijnych oraz inne nawiązania kulturowe; -rozpoznaje aluzje, znaki i symbole kulturowe, -w analizowanym dziele dostrzega pastisz, parodię, karykaturę, -rozpoznaje konwencję literacką dzieła i jego styl. - formułuje wnioski interpretacyjne i uzasadnia je na podstawie analizy; -wskazuje 	<p>dla odczytania sensu utworu (np. słowa-klucze);</p> <ul style="list-style-type: none"> - w czytanych utworach rozpoznaje elementy kierunków filozoficznych i wskazuje ich wyróżniki; -porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych dziełach; - odczytuje treści alegoryczne i symboliczne utworu - dostrzega strukturę artystyczną dzieła; - interpretuje dzieła sztuki reprezentujące różne style i konwencje; - rozpoznaje podstawowe wyróżniki kodu innych niż literackie dziedzin sztuki w zakresie niezbędnym do odbioru dzieł (np. plastycznych, teatralnych, filmowych); - rozpoznaje charakterystyczne dla danej epoki cechy języka i stylu czytanych utworów; - samodzielnie interpretuje wiersz na podstawie jego analizy; - interpretuje wiersz, sytuując go w różnych kontekstach (np. historycznym, kulturowym, literackim); - dostrzega wartości stylistyczne środków 	<p>się do stosownych tekstów);</p> <ul style="list-style-type: none"> - komentuje sposób odwoływania się poetów współczesnych do tradycji kulturowej; - Dostrzega przemiany konwencji i praktykę ich łączenia (synkretyzm konwencji i gatunków). - samodzielnie interpretuje czytane wiersze, odwołując się zarówno do ich treści, jak i poetyki; - rozpoznaje znaki tradycji (judaistycznej, antycznej, chrześcijańskiej, staropolskiej, romantycznej itp.); - wskazuje funkcję (ideową i kompozycyjną) aluzji literackiej i znaku kulturowego. - umieszcza fragment w konwencji i określa jej wyróżniki; - określa konstrukcję czasu i jego funkcję; - umiejętnie interpretuje skomplikowane metaforyczne sensy zawarte w tekście. - umieszcza dramat w określonej konwencji; - określa funkcję kreacji przestrzeni; 	
--	---	---	--	--	--

	<p>temat; - formułuje wnioski na temat bohatera w powiązaniu ze sposobem kreacji bohatera w tekście.</p> <p>- umiejscawia fragment w całości dzieła; - dokonuje charakterystyki postaci dramatycznej.</p> <p>Tworzenie wypowiedzi i świadomość językowa - pisze dłuższy tekst, przestrzegając podstawowych zasad organizacji poznanych form wypowiedzi, a zwłaszcza: rozprawki, recenzji, referatu, interpretacji utworu literackiego lub jego fragmentu, felietonu, sprawozdania - pisze dłuższą wypowiedź wynikającą z analizy i interpretacji: wiersza, fragmentu prozy, dramatu; interpretacji porównawczej; - styl wypowiedzi jest zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; wystarczająca leksyka; - język wypowiedzi jest komunikatywny, mimo uchybień</p>	<p>występujące w omawianych utworach środki stylistyczne (porównania, powtórzenia, metafory, antytezy itp.) i określa ich funkcję; - wskazuje w wierszach stylizację i określa jej funkcję; - wskazuje główne cechy poetyki i określa ich funkcję (kreację podmiotu lirycznego i adresata, sytuację liryczną, ukształtowanie języka artystycznego itp.).</p> <p>- określa narratora; - określa elementy świata przedstawionego; - wskazuje różnice między prawdą historyczną i fikcją literacką; - rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera; - porównuje utwory literackie lub ich fragmenty.</p> <p>- dokonuje szczegółowej analizy postaci dramatycznej; - określa przestrzeń i czas.</p>	<p>językowych (zwłaszcza słownikowych, słowotwórczych i frazeologicznych) występujących w wierszu; - rozpoznaje i charakteryzuje styl utworu; - interpretuje wiersze współczesne w kontekście tradycji biblijnej, antycznej, romantycznej itp.</p> <p>- określa narratora, rodzaj narracji; - porównuje język narracji i bohatera; - charakteryzuje elementy świata przedstawionego w sposób ukierunkowany; - odczytuje metaforyczne sensy zawarte w tekście.</p> <p>- określa poetykę fragmentu dramatu; - określa cechy kreacji przestrzeni; - rozpoznaje znaki tradycji (np. biblijnej, mitologicznej, romantycznej, modernistycznej) zawarte w tekście; - obok płaszczyzny dosłownej rozpoznaje i wyjaśnia uniwersalne, ukryte treści w utworze.</p>	<p>- określa występujące w tekście kategorie estetyczne.</p> <p>Tworzenie wypowiedzi i świadomość językowa</p> <p>- formułuje własne hipotezy interpretacyjne (w związku z interpretacją wiersza); - podejmuje próbę napisania eseju; - interpretując utwór, wykorzystuje różne konteksty, swobodnie stosuje właściwą terminologię i pojęcia z zakresu poetyki historycznej ; - stosuje celowo chwyt retoryczne oraz inne środki językowej ekspresji; - zauważa w tekście własnym i cudzym błędy językowe, poprawia je, określa ich źródła.</p> <p>- wypowiada się w sposób płynny, komunikatywny, jasny; - często używa terminów i pojęć specjalistycznych ; - wskazuje różnorodne rodzaje argumentów; - celowo stosuje</p>	
--	---	---	--	---	--

	<p>składniowych, fleksyjnych i błędów leksykalnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> - popełnia nieliczne błędy ortograficzne różnego stopnia, stosuje na ogół poprawną interpunkcję; - samodzielnie sporządza logiczne i poprawne pod względem merytorycznym notatki z lekcji i pracy własnej; - stosuje podstawowe terminy z historii literatury, poetyki, teorii literatury i nauki o języku (a także niektóre najważniejsze terminy z zakresu sztuk pięknych); - wykazuje się podstawową wiedzą o omawianych utworach, tekstach, gatunkach literackich, zjawiskach kulturowych . - buduje kilkuzdaniową wypowiedź na wskazany temat utrzymaną we właściwym stylu; - tworzy wypowiedź stosowną i skuteczną; - wybiera środki językowe (przede wszystkim leksykalne i frazeologiczne) stosowne w danej sytuacji; - uczestniczy w dyskusji, dialogu, 	<p>Tworzenie wypowiedzi i świadomość językowa</p> <ul style="list-style-type: none"> - planuje formę i kompozycję wypowiedzi zgodnie z jej celem; - tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie) - komponuje i wygłasza przemówienie; -stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; -doskonali język, styl, kompozycję; - poprawia błędy językowe i stylistyczne; - świadomie (celowo) streszcza, parafrazuje, cytuje, komentuje teksty, odróżniając te czynności od siebie; - formułuje i uzasadnia opinie; - zachowuje procedurę pisania 	<p>Tworzenie wypowiedzi i świadomość językowa</p> <ul style="list-style-type: none"> -opracowuje redakcyjnie tekst (wprowadza celową kolejność podawania informacji, dokonuje adiustacji tekstu, segmentuje go, wprowadza tytuły i śródtytuły, stosuje wyróżnienia graficzne); - wprowadza w sposób celowy do swoich wypowiedzi podstawowe cechy tekstu popularnonaukowego o lub publicystycznego; - redaguje własną wypowiedź zgodnie z cechami gatunku i zamierzoną funkcją tekstu; - pisze pracę na wskazany temat, w formie dostosowanej do tematu, o wyrazistym zamyśle kompozycyjnym; - styl wypowiedzi jest jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka; - język wypowiedzi jest komunikatywny, poprawna składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja; - zapis wypowiedzi odznacza się poprawną ortografią 	<p>odpowiednie chwytów retorycznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> - próbuje nadać wypowiedzi oryginalną formę, funkcjonalną wobec tematu; - właściwie wykorzystuje czas przeznaczony na wypowiedź. <p>Czytanie i odbiór tekstu</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje różnorodność form i funkcji komunikatów; - rozpoznaje retoryczne środki perswazji i środki manipulacji językowej; - rozpoznaje zasady retorycznej organizacji tekstu; - formułuje definicje terminów zastosowanych w tekście popularnonaukowym, filozoficznym - stosuje przy odczytywaniu tekstów podstawowe pojęcia z poetyki, teorii literatury i językoznawstwa oraz innych dziedzin nauki o kulturze. <p>Samokształcenie i docieranie do informacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - czyta tekst naukowy w celu pogłębienia 	
--	--	---	--	---	--

	<p>debacie klasowej, starając się bronić swojego stanowiska; -poprawnie buduje argumenty; - publicznie zabiera głos, właściwie komponując wystąpienie; - przedstawia własne refleksje pod wpływem lektury poznanych utworów.</p> <p>Czytanie i odbiór tekstu</p> <p>- streszcza, tworzy plan ramowy i szczegółowy; - rozumie różne teksty i kody w przekazie kultury; - czyta tekst ze zrozumieniem, tzn. rozumie znaczenie słów, związków frazeologicznych, zdań, akapitów, całości.; rozumie teksty naukowe i filozoficzne; - odczytuje znaczenia dosłowne słów i słów w kontekście; - wyodrębnia tezę (główną myśl) całego tekstu lub jego fragmentu (np. akapitu); - odróżnia występujące w tekście informacje od opinii; - odróżnia wstęp, rozwinięcie, zakończenie; - rozpoznaje zasadę kompozycyjną</p>	<p>pracy na temat literatury i kultury: gromadzi i selekcjonuje materiał, hierarchizuje argumenty, formułuje hipotezy i wnioski; - przedstawia (komentuje) własne przeżycia wynikające z kontaktów z literaturą i sztuką; - opracowuje redakcyjnie własny tekst (dokonuje uzupełnień, przekształceń, skrótów, eliminuje niejednoznaczność , sporządza przypisy) - pisze przejrzystą, komunikatywną pracę na temat zagadnień związanych z kulturą poszczególnych epok. - przygotowuje samodzielnie wypowiedź (wybiera formę gatunkową i odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, sporządza plan wypowiedzi, dobiera odpowiednie słownictwo);</p>	<p>oraz interpunkcją; - pisze pracę na temat poznanych utworów literackich, uwzględniając konteksty kulturowe i filozoficzne oraz powiązania literackie; - właściwie wykorzystuje w swoich pracach pojęcia teoretycznoliterackie i kategorie estetyczne; - wypowiada się w podstawowych formach gatunkowych jak rozprawka, recenzja, referat, interpretacja utworu poetyckiego, interpretacja porównawcza, felieton; - sporządza konspekt, przypis, opis bibliograficzny, zestawienie bibliograficzne. - ujmuje swoje sądy i przemyślenia w formę dłuższej, uporządkowanej wypowiedzi; - przedstawia zasady kultury dyskusji i je stosuje; - wypowiada się na temat literatury i sztuki poznawanych epok w sposób komunikatywny, jasny, w miarę płynny; - buduje wypowiedź o wyraźnie zaznaczonym punkcie wyjścia,</p>	<p>interpretacji utworu literackiego lub dzieła sztuki; - posługując się samodzielnie znalezionymi materiałami, wygłasza samodzielnie przygotowany referat, ilustruje go różnymi materiałami; - korzysta z literatury fachowej, samodzielnie sporządza notatki i korzysta z nich podczas lekcji, relacjonuje swoje wiadomości pozostałym uczniom; - korzysta z różnych rodzajów i technik gromadzenia i przekazywania informacji - dokumentów, leksykonów, encyklopedii, słowników, baz danych magnetofonowych i DVD,</p>	
--	---	--	--	---	--

	<p>tekstu; - określa nadawcę i odbiorcę tekstu.</p> <p>Samokształcenie i docieranie do informacji</p> <p>- korzysta z podstawowych źródeł informacji: np. słowników - korzysta z Internetu i innych elektronicznych źródeł informacji; - znajduje w Internecie strony z niezbędnymi informacjami.</p>	<p>- wypowiada swoje oceny (np. dotyczące etycznej strony wyborów, przed jakimi stoją bohaterowie utworu lub wartości i atrakcyjności czytanych dzieł); - formułuje własne sądy i opinie, uzasadnia je; - stosuje podstawowe zasady retoryczne.</p> <p>Czytanie i odbiór tekstu</p> <p>- wskazuje wykorzystane (przywołane) w tekście argumenty; - określa główną funkcję tekstu; - rozpoznaje charakterystyczne cechy języka i stylu tekstu; - nazywa najważniejsze środki językowe występujące w tekście i określa ich funkcje; - określa cechy gatunkowe tekstu, np. eseju, recenzji, reportażu, tekstu popularnonaukowego; -znajduje w tekście potrzebne informacje, odtwarza je i przetwarza (porządkuje, wykorzystuje do rozwiązania</p>	<p>rozwiija myśli w logiczny, konsekwentny sposób, formułując wnioski; - używa niektórych terminów i pojęć specjalistycznych; - wskazuje podstawowe rodzaje argumentów; - wygłasza krótkie referaty, wykorzystując wiadomości z podręcznika i innych źródeł; - przestrzega zasad poprawności języka w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii i składni.</p> <p>Czytanie i odbiór tekstu</p> <p>- rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), politycznych (przemówienie) i popularnonaukowych; - dostrzega związki logiczne, czyli rozumie tok przyczynowo-skutkowy, wskazuje tezę, argumenty, kontrargumenty, przykłady, wnioski, zależności między zdaniami i akapitami oraz innymi częściami tekstu; - rozumie znaczenia wyrazów, które wskazują na tok myślowy autora, np.</p>		
--	--	--	--	--	--

		<p>problemu, systematyzuje);</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostrzega związki logiczne, czyli rozumie tok przyczynowo-skutkowy, wskazuje tezę, argumenty, kontrargumenty; - dostrzega i rozumie cel tekstu (np. intencje nadawcy, dominującą funkcję tekstu); - określa funkcje tytułów i podtytułów; - rozpoznaje różnorodność form komunikatów; <p>Samokształcenie i docieranie do informacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - sporządza poprawny opis bibliograficzny; - sporządza bibliografię źródeł, z których korzystał; - czyta ze zrozumieniem fragmenty literatury popularnonaukowej, pozycje z historii literatury i filozofii oraz z teorii literatury; - czyta teksty, by znaleźć potrzebne informacje; - notuje, sporządza plan odtwórczy, 	<p>sygnalizują wnioskowanie, nawiązanie do poprzedniego akapitu, dygresję, powtórzenie myśli zawartych we wcześniejszym akapicie itp.;</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa cechy stylistyczne tekstu i rozumie funkcjonalność użytych środków językowych; - wskazuje analogie między poszczególnymi fragmentami tekstu; - określa funkcje czytanego tekstu i potrafi uargumentować swoją odpowiedź. <p>Samokształcenie i docieranie do informacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - łączy wiedzę z różnych obszarów polonistyki szkolnej (z zakresu historii literatury, językoznawstwa i nauki o kulturze); - tworzy zestawy bibliograficzne na określony temat; - sporządza przypisy; - tworzy bazy danych; - samodzielnie wybiera do lektury teksty, stosując różne kryteria wyboru, które potrafi uzasadnić. 		
--	--	--	---	--	--

		<p>konspekt wypowiedzi własnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> - korzysta z różnych tekstów pogłębiając wiedzę dotyczącą wskazanego zagadnienia; 			
Klasa 2- zakres podstawowy					
<p>ROMANTYZM</p> <p>Charakterystyka epoki (kontekst historyczny, filozoficzny, artystyczny)</p> <p>Adam Mickiewicz, wybrane sonety i inne wiersze, w tym <i>Romantyczność</i>, ponadto :<i>Dziady</i> cz. III, IV, <i>Pan Tadeusz</i></p> <p>Juliusz Słowacki (wybrane wiersze) C.K .Norwid, (wybrane wiersze)</p> <p>Wybrane przez nauczyciela teksty kultury</p>	<p>Wiedza o literaturze (kulturze)</p> <ul style="list-style-type: none"> •ramy chronologiczne epok; • treść utworów literackich z listy lektur; • główne cechy literatury omawianych epok oraz główne hasła i pojęcia konieczne dla zrozumienia literatury(kultury) epok; • najważniejsze cechy gatunków literackich; • ideały osobowe, typy bohaterów literackich poszczególnych epok; • podstawowe prądy, kierunki literackie; • podstawowe pojęcia z zakresu poetyki i teorii literatury <p>Analiza i interpretacja • prezentuje własne przeżycia związane wynikające z kontaktu z dziełem sztuki;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje typ nadawcy i adresata tekstu; 	<p>Wiedza o literaturze (kulturze)</p> <ul style="list-style-type: none"> -główne fakty z życia najwybitniejszych pisarzy polskich i cechy ich twórczości; -konteksty omawianych tekstów (np. biograficzny, historyczny, filozoficzny); - związki omawianych epok z wcześniejszymi; - pojęcie tradycji literackiej i podstawowe wyznaczniki tych tradycji (np. staropolskiej, romantycznej, awangardowej); - podstawowe motywy literackie, <p>Analiza i interpretacja</p> <ul style="list-style-type: none"> - czyta utwory literackie ze zrozumieniem ich przesłania (tzn. rozumie znaczenia słów, związków frazeologicznych, zdań, fragmentów – na poziomie dosłownym i przenośnym, symbolicznym lub 	<p>Wiedza o literaturze (kulturze)</p> <ul style="list-style-type: none"> -w szerszym zakresie konteksty omawianych tekstów (np. biograficzny, historyczny, filozoficzny); - pojęcia związane z kulturą epoki, terminologię historycznoliteracką; - znaczenie motywów, symboli w omawianych utworach; - ewolucję bohaterów literackich danej epoki; - różnice między ideałami omawianych epok; -cechy gatunków literackich i publicystycznych (odwołuje się do tekstów) <p>Analiza i interpretacja</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje konwencję literacką; - wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich 	<p>Wiedza o literaturze (kulturze)</p> <ul style="list-style-type: none"> - funkcje motywów, symboli w omawianych utworach;- - cechy stylów poszczególnych epok; - wartości, które zasiliły kulturę różne tradycje literackie i kierunki filozoficzne. <p>Analiza i interpretacja</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa funkcję występujących w dziele tematów, toposów, motywów, w tym antycznych i biblijnych, obecnych w kulturze współczesnej ; - wyjaśnia w pogłębiony sposób zagadnienia filozoficzne, psychologiczne, społeczne występujące w utworze ; - -samodzielnie interpretuje czytane wiersze ,dostrzegając związek treści i 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ czyta tekst naukowy w celu pogłębienia interpretacji utworu literackiego lub dzieła sztuki; ☐ Wykorzystuje w twórczy sposób samodzielnie zdobytą wiedzę, ☐ Lub/i osiąga sukcesy w olimpiadach przedmiotowych i konkursach przedmiotowych
<p>POZYTYWIZM</p> <p>Charakterystyka epoki (kontekst historyczny, filozoficzny, artystyczny)</p> <p>Bolesław Prus, <i>Lalka</i></p> <p>Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i></p>	<p>Wiedza o literaturze (kulturze)</p> <ul style="list-style-type: none"> •ramy chronologiczne epok; • treść utworów literackich z listy lektur; • główne cechy literatury omawianych epok oraz główne hasła i pojęcia konieczne dla zrozumienia literatury(kultury) epok; • najważniejsze cechy gatunków literackich; • ideały osobowe, typy bohaterów literackich poszczególnych epok; • podstawowe prądy, kierunki literackie; • podstawowe pojęcia z zakresu poetyki i teorii literatury <p>Analiza i interpretacja • prezentuje własne przeżycia związane wynikające z kontaktu z dziełem sztuki;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje typ nadawcy i adresata tekstu; 	<p>Wiedza o literaturze (kulturze)</p> <ul style="list-style-type: none"> -główne fakty z życia najwybitniejszych pisarzy polskich i cechy ich twórczości; -konteksty omawianych tekstów (np. biograficzny, historyczny, filozoficzny); - związki omawianych epok z wcześniejszymi; - pojęcie tradycji literackiej i podstawowe wyznaczniki tych tradycji (np. staropolskiej, romantycznej, awangardowej); - podstawowe motywy literackie, <p>Analiza i interpretacja</p> <ul style="list-style-type: none"> - czyta utwory literackie ze zrozumieniem ich przesłania (tzn. rozumie znaczenia słów, związków frazeologicznych, zdań, fragmentów – na poziomie dosłownym i przenośnym, symbolicznym lub 	<p>Wiedza o literaturze (kulturze)</p> <ul style="list-style-type: none"> -w szerszym zakresie konteksty omawianych tekstów (np. biograficzny, historyczny, filozoficzny); - pojęcia związane z kulturą epoki, terminologię historycznoliteracką; - znaczenie motywów, symboli w omawianych utworach; - ewolucję bohaterów literackich danej epoki; - różnice między ideałami omawianych epok; -cechy gatunków literackich i publicystycznych (odwołuje się do tekstów) <p>Analiza i interpretacja</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje konwencję literacką; - wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich 	<p>Wiedza o literaturze (kulturze)</p> <ul style="list-style-type: none"> - funkcje motywów, symboli w omawianych utworach;- - cechy stylów poszczególnych epok; - wartości, które zasiliły kulturę różne tradycje literackie i kierunki filozoficzne. <p>Analiza i interpretacja</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa funkcję występujących w dziele tematów, toposów, motywów, w tym antycznych i biblijnych, obecnych w kulturze współczesnej ; - wyjaśnia w pogłębiony sposób zagadnienia filozoficzne, psychologiczne, społeczne występujące w utworze ; - -samodzielnie interpretuje czytane wiersze ,dostrzegając związek treści i 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ czyta tekst naukowy w celu pogłębienia interpretacji utworu literackiego lub dzieła sztuki; ☐ Wykorzystuje w twórczy sposób samodzielnie zdobytą wiedzę, ☐ Lub/i osiąga sukcesy w olimpiadach przedmiotowych i konkursach przedmiotowych

<p>Wybrane przez nauczyciela teksty kultury</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje treści dosłowne • swoimi słowami opowiada (streszcza, parafrazuje) • czyta utwór; • określa tematykę, wątki i motywy; • opisuje główne wydarzenia i bohaterów; • nazywa wartości i postawy obecne w utworze; • wykorzystuje kontekst do interpretacji utworu: -znajduje informacje o autorze i okolicznościach powstania dzieła; -w analizowanych dziełach odnajduje echa poglądów filozoficznych; dostrzega w utworze najważniejsze wartości charakterystyczne dla epoki; 	<p>parabolicznym);</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostrzega najistotniejsze sensory w utworze; - rozpoznaje podstawową funkcję dzieła (np. dydaktyczno-moralizatorską); - podejmuje próbę odczytania tekstu kultury w kontekście epoki, z której pochodzi; wykorzystuje kontekst do interpretacji utworu: -wskazuje przybliżony czas powstania dzieła, -dostrzega powiązania utworów z historią i filozofią; -dostrzega obecność toposów antycznych i biblijnych oraz inne nawiązania kulturowe 	<p>funkcje w tekście; - rozpoznaje w wypowiedzi ironię, objaśnia jej sens i funkcję;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (np. słowa-klucze); - w czytanych utworach rozpoznaje elementy kierunków filozoficznych i wskazuje ich wyróżniki; - porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych dziełach; - odczytuje treści alegoryczne i symboliczne utworu; - dostrzega strukturę artystyczną dzieła; - rozpoznaje podstawowe wyróżniki kodu innych niż literackie dziedzin sztuki w zakresie niezbędnym do odbioru dzieł (np. plastycznych, teatralnych, filmowych). 	<p>formy utworu;</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje i świadomie wykorzystuje w interpretacji utworu znaki tradycji (judaistycznej, antycznej, chrześcijańskiej, staropolskiej, romantycznej itp.); - analizując teksty dawne, dostrzega różnice językowe (fonetyczne, leksykalne) wynikające ze zmian historycznych. - umieszcza fragment w polu konwencji epoki i określa jej wyróżniki; - określa konstrukcję czasu i przestrzeni i ich funkcję. - określa występujące w tekście kategorie estetyczne. 	
<p>MŁODA POLSKA</p> <p>Charakterystyka epoki (kontekst historyczny, filozoficzny, artystyczny)</p> <p>Jan Kasprówic, Kazmier Przerwa-Tetmajer, Leopold Staff (wybrane wiersze)</p> <p>Stanisław Wyspiański, <i>Wesele</i></p> <p>W. S Reymont, <i>Chłopi</i> t. I</p> <p>Wybrane przez nauczyciela teksty kultury</p>	<p>Analiza i interpretacja utworu poetyckiego,prozy powieściowej(fragment), dramatu</p> <ul style="list-style-type: none"> • formułuje hipotezy interpretacyjne i podejmuje próbę ich uzasadnienia; • określa podmiot liryczny i adresata utworu lirycznego; • wyjaśnia tytuł utworu; • określa styl i nastrój wiersza; • rozpoznaje rodzaj lyryki, gatunek literacki 	<p>Analiza i interpretacja utworu poetyckiego,prozy powieściowej(fragment), dramatu</p> <ul style="list-style-type: none"> - formułuje wnioski interpretacyjne i uzasadnia je na podstawie analizy; - wskazuje w wierszach stylizację i określa jej funkcję; -dostrzega w czytanych utworach cechy charakterystyczne 	<p>Analiza i interpretacja utworu poetyckiego, prozy powieściowej(fragment), dramatu</p> <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie interpretuje wiersz na podstawie jego analizy; - interpretuje wiersz, sytuując go w 	<p>Tworzenie wypowiedzi i świadomość językowa</p> <ul style="list-style-type: none"> - interpretując utwór, wykorzystuje różne konteksty, swobodnie stosuje właściwą terminologię i pojęcia z zakresu poetyki historycznej ; -świadomie stosuje chwyt retoryczne oraz inne środki wyrazu; - zauważa w tekście własnym i cudzym błędy językowe, 	

	<p>i kompozycję utworu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje występujące w omawianych utworach środki stylistyczne (porównania, powtórzenia, metafory, antytezy itp.) i próbuje określać ich funkcję. • dokonuje wstępnego rozpoznania fragmentu; • określa jego główną myśl, temat; • formułuje wnioski na temat bohatera wynikające ze sposobu jego kreacji w tekście. • umiejscawia fragment w całości dzieła; • dokonuje charakterystyki bohatera <p>Tworzenie wypowiedzi i świadomość językowa</p> <ul style="list-style-type: none"> • pisze dłuższy tekst, przestrzegając podstawowych zasad komponowania wypowiedzi, a zwłaszcza: rozprawki, recenzji, referatu, interpretacji utworu literackiego lub jego fragmentu, zachowując logikę wyводу i przestrzegając zasad spójności • styl wypowiedzi 	<p>określonej epoki;</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa narratora i elementy świata przedstawionego wskazuje różnice między prawdą historyczną i fikcją literacką; - rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera; ---porównuje utwory literackie lub ich fragmenty; - dokonuje szczegółowej analizy postaci dramatycznej; - określa formy podawcze w dramacie; - określa przestrzeń i czas. <p>Tworzenie wypowiedzi i świadomość językowa</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); - komponuje i wygłasza przemówienie; 	<p>różnych kontekstach (np. historycznym, kulturowym, literackim);</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostrzega wartości stylistyczne środków językowych (zwłaszcza słownikowych, słowotwórczych i frazeologicznych) występujących w wierszu. - określa sytuację narratora, rodzaj oraz perspektywę narracji; - charakteryzuje elementy świata przedstawionego w sposób funkcjonalny; - odczytuje metaforyczne sensy zawarte w tekście. - określa cechy kreacji przestrzeni; - obok płaszczyzny dosłownej rozpoznaje i wyjaśnia uniwersalne, ukryte treści w utworze. <p>Tworzenie wypowiedzi i świadomość językowa</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracowuje redakcyjnie tekst (wprowadza celową kolejność podawania informacji, dokonuje adiustacji tekstu, segmentuje go, wprowadza tytuły i śródtytuły, stosuje wyróżnienia graficzne); 	<p>poprawia je, określa ich źródła.</p> <ul style="list-style-type: none"> - wypowiada się w sposób płynny, komunikatywny, jasny; - wskazuje różnorodne rodzaje argumentów; - celowo stosuje odpowiednie chwyt retoryczne; - właściwie wykorzystuje czas przeznaczony na wypowiedź. <p>Czytanie i odbiór tekstu</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje różnorodność form i funkcji komunikatów; - rozpoznaje retoryczne środki perswazji i środki manipulacji językowej; - formułuje definicje terminów zastosowanych w tekście popularnonaukowym, filozoficznym - stosuje przy odczytywaniu tekstów podstawowe pojęcia z poetyki, teorii literatury i językoznawstwa oraz innych dziedzin nauki o kulturze. <p>Samokształcenie i docieranie do informacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - korzysta z literatury fachowej, samodzielnie sporządza notatki i korzysta z nich podczas lekcji, 	
--	--	---	---	--	--

	<p>jest zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; wystarczająca leksyka;</p> <ul style="list-style-type: none"> język wypowiedzi jest zrozumiały, mimo błędów składniowych, fleksyjnych i leksykalnych; nieliczne błędy interpunkcyjne i ortograficzne różnego stopnia; samodzielnie sporządza logiczne i poprawne merytorycznie notatki z lekcji i pracy własnej na lekcji; <ul style="list-style-type: none"> stosuje podstawowe terminy z historii literatury, poetyki, teorii literatury i nauki o języku (a także niektóre najważniejsze terminy z zakresu sztuk pięknych); wykazuje się podstawową wiedzą o omawianych utworach, gatunkach literackich, zjawiskach kulturowych <ul style="list-style-type: none"> buduje kilkudzaniową, logiczną i poprawną pod względem rzeczowym wypowiedź na wskazany temat – utrzymaną we właściwym stylu; tworzy wypowiedź stosowną i skuteczną; 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; doskonali język, styl, kompozycję; poprawia błędy językowe i stylistyczne; świadomie streszcza, parafrazuje, cytuje, komentuje teksty, odróżniając te czynności od siebie; przekształca cudzy tekst np. streszcza, parafrazuje, sporządza konspekt, cytuje; formułuje i uzasadnia opinie; przedstawia (komentuje) własne przeżycia wynikające z kontaktów z literaturą i sztuką; opracowuje redakcyjnie własny tekst (dokonuje uzupełnień, przekształceń, skrótów, eliminuje niejednoznaczność, sporządza przypisy). przygotowuje samodzielnie wypowiedź (wybiera formę gatunkową i odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, sporządza plan 	<ul style="list-style-type: none"> wprowadza w sposób celowy do swoich wypowiedzi podstawowe cechy tekstu popularnonaukowego o lub publicystycznego; - redaguje własną wypowiedź zgodnie z cechami gatunku i zamierzoną funkcją tekstu; pisze funkcjonalną pod względem kompozycyjnym pracę na wskazany temat ; - wypowiedź spełnia wymagania dobrego stylu (jasność, przejrzystość, żywość, obrazowość, stosowność) język wypowiedzi poprawny pod względem składniowym, leksykalnym, frazeologicznym, ortograficznym i interpunkcyjnym - pisze pracę na temat poznanych utworów literackich, uwzględniając konteksty kulturowe i filozoficzne oraz powiązania literackie; właściwie wykorzystuje w swoich pracach pojęcia teoretycznoliterackie i kategorie estetyczne; wypowiada się w podstawowych formach gatunkowych jak rozprawka, recenzja, referat, interpretacja utworu poetyckiego, felieton; 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z różnych rodzajów i technik gromadzenia i przekazywania informacji - dokumentów, leksykonów, encyklopedii, słowników, baz danych magnetofonowych i DVD 	
--	---	---	--	--	--

	<p>posługując się polszczyzną literacką, używa językowych form grzecznościowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • uczestniczy w dyskusji, dialogu, debacie klasowej, starając się bronić swojego stanowiska; • prawidłowo formułuje argumenty; • publicznie zabiera głos, właściwie komponując wystąpienie; • przedstawia własne refleksje pod wpływem lektury poznanych utworów. <p>Czytanie i odbiór tekstu</p> <ul style="list-style-type: none"> • streszcza, tworzy plan ramowy i szczegółowy; • czyta tekst ze zrozumieniem, (. rozumie znaczenie słów, związków frazeologicznych, zdań, akapitów, całości).; rozumie teksty naukowe i filozoficzne; • odczytuje znaczenia dosłowne słów; • wyodrębnia tezę (główną myśl) całego tekstu lub jego fragmentu ; • wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym, • odróżnia występujące w tekście informacje od opinii; 	<p>wypowiedzi, dobiera odpowiednie słownictwo);</p> <ul style="list-style-type: none"> - formułuje własne sądy i opinie, uzasadnia je. <p>Czytanie i odbiór tekstu</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), politycznych (przemówienie) i popularnonaukowych; - dostrzega związki logiczne, czyli rozumie tok przyczynowo-skutkowy, wskazuje tezę, argumenty, kontrargumenty, przykłady, wnioski, zależności między zdaniami i akapitami oraz innymi częściami tekstu; - rozumie znaczenia wyrazów, które wskazują na tok myślowy autora, np. sygnalizują wnioskowanie, nawiązanie do poprzedniego akapitu, dygresję, powtórzenie myśli zawartych we wcześniejszym akapicie itp.; - określa cechy stylistyczne tekstu i rozumie funkcjonalność użytych środków językowych; - wskazuje analogie między 	<ul style="list-style-type: none"> - sporządza konspekt, przypis, opis bibliograficzny, zestawienie bibliograficzne. - tworzy dłuższą, uporządkowaną wypowiedź; - stosuje zasady dyskusji; - wypowiada się na temat literatury i sztuki poznawanych epok w sposób komunikatywny, jasny, w miarę płynny; - poprawnie używa niektórych terminów i pojęć specjalistycznych; - wskazuje podstawowe rodzaje argumentów; - wygłasza krótkie referaty, wykorzystując wiadomości z różnych źródeł; - przestrzega zasad poprawności języka w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii i składni. <p>Czytanie i odbiór tekstu</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), politycznych (przemówienie) i popularnonaukowych; □ dostrzega związki logiczne, czyli rozumie tok przyczynowo-skutkowy, wskazuje tezę, argumenty, kontrargumenty, przykłady, wnioski, zależności między 		
--	--	---	---	--	--

	<p>potrafi określić wstęp, rozwinięcie i zakończenie tekstu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zasadę kompozycyjną tekstu; • określa nadawcę i odbiorcę tekstu. <p>Samokształcenie i docierania do informacji</p> <ul style="list-style-type: none"> • korzysta z podstawowych źródeł informacji: (np. słowniki) • korzysta z zasobów Internetu i innych elektronicznych źródeł informacji; • znajduje w Internecie strony z potrzebnymi informacjami. 	<p>poszczególnymi fragmentami tekstu;</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa funkcje czytanego tekstu i potrafi uargumentować swoją odpowiedź. <p>Samokształcenie i docierania do informacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - sporządza poprawny opis bibliograficzny; - sporządza bibliografię źródeł, z których korzystał ; - czyta ze zrozumieniem fragmenty literatury popularnonaukowej, pozycje z historii literatury i filozofii oraz z teorii literatury; - czyta teksty, by znaleźć potrzebne informacje; - notuje, sporządza plan odtwórczy, konspekt wypowiedzi własnej; - korzysta z encyklopedii i tekstów źródłowych, pogłębiając wiedzę dotyczącą wskazanego zagadnienia; 	<p>zdaniami i akapitami oraz innymi częściami tekstu;</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozumie znaczenia wyrazów, które wskazują na tok myślowy autora, np. sygnalizują wnioskowanie, nawiązanie do poprzedniego akapitu, dygresję, powtórzenie myśli zawartych we wcześniejszym akapicie itp.; - określa cechy stylistyczne tekstu i rozumie funkcjonalność użytych środków językowych; - wskazuje analogie między poszczególnymi fragmentami tekstu; - określa funkcje czytanego tekstu i potrafi uargumentować swoją odpowiedź. <p>Samokształcenie i docieranie do informacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - prawidłowo łączy wiedzę z zakresu historii literatury, językoznawstwa i nauki o kulturze; - szuka literatury przydatnej do opracowania różnych zagadnień, selekcjonuje ją według wskazanych kryteriów. 		
<p>NAUKA O JĘZYKU</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna podstawo 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady omawianych zagadnień 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje funkcje omawianych zjawisk językowych 	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi rozpoznawać i stosować w 	<ul style="list-style-type: none"> - funkcjonalnie

Język jako podstawowy środek komunikacji	we pojęcia z nauki o języku.	z zakresu nauki o języku	w tekstach	praktyce poznane elementy wiedzy o języku	wykorzystuje wiedzę z zakresu nauki o języku
Odmiany języka polskiego					
Słowa i ich znaczenie					
Klasa II – zakres rozszerzony					
ROMANTYZM wybrany wiersz z romantycznej poezji europejskiej Zygmunt Krasiński, <i>Nie-Boska Komedia</i> J.W. Goethe, <i>Faust</i> (fragmenty)	Wiedza o literaturze (kulturze) - ramy chronologiczne epok; - treść utworów literackich z listy lektur; - główne cechy literatury omawianych epok oraz główne hasła i pojęcia niezbędne dla zrozumienia twórczości tych okresów; - główne cechy gatunków literackich; - ideały osobowe, typy bohaterów literackich poszczególnych epok; - podstawowe prądy, kierunki literackie; - podstawowe pojęcia z zakresu poetyki i teorii literatury	Wiedza o literaturze (kulturze) - główne fakty dotyczące życia najwybitniejszych pisarzy polskich i cechy ich twórczości; - konteksty omawianych tekstów (np. biograficzny, historyczny, filozoficzny); - związki omawianych epok z wcześniejszymi; - pojęcie tradycji literackiej i podstawowe wyznaczniki tych tradycji (np. staropolskiej, romantycznej, awangardowej); - podstawowe motywy literackie, ważne dla kultury śródziemnomorskiej toposy i motywy występujące w omawianych utworach; - podstawowe cechy języka poszczególnych epok literackich; - związki rodzajów i gatunków literackich z prądami artystycznymi	W zakresie wiedzy o literaturze (kulturze) - w szerszym zakresie konteksty omawianych tekstów (np. biograficzny, historyczny, filozoficzny); - pojęcia związane z kulturą epoki terminologię historycznoliteracką; - znaczenie motywów, symboli w omawianych utworach; - ewolucję bohaterów literackich danej epoki; - różnice między ideałami omawianych epok; - cechy gatunków literackich i publicystycznych (odwołuje się do tekstów); - funkcje omawianych zjawisk językowych w tekstach; - na czym polega retoryczna organizacja tekstu; - wpływ środków masowego przekazu na przemiany w	Wiedza o literaturze (kulturze) - funkcje motywów, symboli w omawianych utworach; - cechy stylów poszczególnych epok; - cechy kodów komunikacyjnych sztuk innych niż literatura; - potrafi rozpoznawać i stosować w praktyce poznane elementy wiedzy o języku; - przemiany w obrębie najważniejszych gatunków literackich (popiera przykładami); - wartości niesione przez różne tradycje literackie i kierunki filozoficzne; - twórczo wykorzystuje wypowiedzi krytycznoliterackie i teoretycznoliterackie. (np. recenzja, szkic, artykuł, esej).	☐ czyta tekst naukowy w celu pogłębienia interpretacji utworu literackiego lub dzieła sztuki; ☐ Wykorzystuje w twórczy sposób samodzielnie zdobytą wiedzę, ☐ Lub/i osiąga sukcesy w olimpiadach przedmiotowych i konkursach przedmiotowych
POZYTYWIZM realistyczna lub naturalistyczna powieść europejska (do decyzji nauczyciela)					
MŁODA POLSKA Wybrane przez nauczyciela teksty kultury					

	<p>- rozpoznaje treści dosłowne i ukryte dzieła; - swoimi słowami opowiada (streszcza, parafrazuje) czytany utwór; - określa tematykę, wątki i motywy; opisuje główne wydarzenia i bohaterów; - nazywa wartości i postawy obecne w utworze; - wykorzystuje konteksty do interpretacji utworu: -znajduje informacje o autorze i okolicznościach napisania dzieła; -w czytanych utworach odnajduje echa poglądów filozoficznych; -dostrzega w utworze najważniejsze wartości charakterystyczne dla epoki; -w utworach poetów współczesnych odnajduje nawiązania kulturowe do tradycji np. antycznej, staropolskiej, renesansowej. - formułuje hipotezy interpretacyjne i podejmuje próbę uzasadnienia ich na podstawie analizy; - określa podmiot liryczny i adresata utworu</p>	<p>Analiza i interpretacja</p> <p>- czyta utwory literackie ze zrozumieniem ich przesłania (tzn. rozumie znaczenia słów, związków frazeologicznych, zdań, fragmentów – na poziomie dosłownym i przerośnym, symbolicznym lub parabolicznym); -inspirowany czytanymi utworami stawia pytania dotyczące ludzkiej egzystencji, problemów filozoficznych itp.; - dostrzega najistotniejsze sensy w utworze i skupia się na nich; - podejmuje próbę odczytania obrazu, rzeźby, dzieła architektury w kontekście epoki, z której pochodzą; - porównuje utwory literackie i dzieła innych sztuk; - wykorzystuje konteksty do interpretacji utworu: -wskazuje przybliżony czas powstania dzieła -dostrzega powiązania utworów z historią Polski i Europy, -w czytanych utworach odnajduje podstawowe elementy poglądów filozoficznych, -dostrzega obecność toposów</p>	<p>kulturze współczesnej.</p> <p>Analiza i interpretacja</p> <p>- rozpoznaje konwencję literacką; - wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście; - rozpoznaje w wypowiedzi ironię, objaśnia jej mechanizm i funkcję; - wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (np. słowa-klucze); - w czytanych utworach rozpoznaje elementy kierunków filozoficznych i wskazuje ich wyróżniki; -porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych dziełach; - odczytuje treści alegoryczne i symboliczne utworu - dostrzega strukturę artystyczną dzieła; - interpretuje dzieła sztuki reprezentujące różne style i konwencje; - rozpoznaje podstawowe wyróżniki kodu innych niż literackie dziedzin sztuki w zakresie niezbędnym do odbioru dzieł (np.</p>	<p>Analiza i interpretacja:</p> <p>-określa funkcję występujących w dziele tematów, toposów, motywów; - na podstawie czytanych utworów określa funkcję toposów antycznych i biblijnych w kulturze współczesnej; - wyjaśnia w pogłębiony sposób zagadnienia filozoficzne, psychologiczne, społeczne występujące w utworze (odwołuje się do stosownych tekstów); - komentuje sposób odwoływania się poetów współczesnych do tradycji kulturowej; - Dostrzega przemiany konwencji i praktykę ich łączenia (synkretyzm konwencji i gatunków). - samodzielnie interpretuje czytane wiersze, odwołując się zarówno do ich treści, jak i poetyki; - rozpoznaje znaki tradycji (judaistycznej, antycznej, chrześcijańskiej, staropolskiej,</p>	
--	--	---	--	--	--

	<p>lirycznego; - wyjaśnia tytuł utworu; - określa styl i nastrój wiersza; - rozpoznaje rodzaj liryki, gatunek literacki i kompozycję utworu; - wskazuje występujące w omawianych utworach środki stylistyczne (porównania, powtórzenia, metafory, antytezy itp.) i próbuje określać ich funkcję.</p> <p>- dokonuje wstępnego rozpoznania fragmentu ; - określa jego główną myśl, temat; - formułuje wnioski na temat bohatera w powiązaniu ze sposobem kreacji bohatera w tekście.</p> <p>- umiejscawia fragment w całości dzieła; - dokonuje charakterystyki postaci dramatycznej.</p> <p>Tworzenie wypowiedzi i świadomość językowa</p> <p>- pisze dłuższy tekst, przestrzegając podstawowych zasad organizacji poznanych form wypowiedzi, a zwłaszcza:</p>	<p>antycznych i biblijnych oraz inne nawiązania kulturowe;</p> <p>-rozpoznaje aluzje, znaki i symbole kulturowe, -w analizowanym dziele dostrzega pastisz, parodię, karykaturę,</p> <p>-rozpoznaje konwencję literacką dzieła i jego styl.</p> <p>- formułuje wnioski interpretacyjne i uzasadnia je na podstawie analizy; -wskazuje występujące w omawianych utworach środki stylistyczne (porównania, powtórzenia, metafory, antytezy itp.) i określa ich funkcję; - wskazuje w wierszach stylizację i określa jej funkcję;</p> <p>- wskazuje główne cechy poetyki i określa ich funkcję (kreację podmiotu lirycznego i adresata, sytuację liryczną, ukształtowanie języka artystycznego itp.).</p> <p>- określa narratora; - określa elementy</p>	<p>plastycznych, teatralnych, filmowych); - rozpoznaje charakterystyczne dla danej epoki cechy języka i stylu czytanych utworów;</p> <p>- samodzielnie interpretuje wiersz na podstawie jego analizy; - interpretuje wiersz, sytuując go w różnych kontekstach (np. historycznym, kulturowym, literackim); - dostrzega wartości stylistyczne środków językowych (zwłaszcza słownikowych, słotwórczych i frazeologicznych) występujących w wierszu; - rozpoznaje i charakteryzuje styl utworu; - interpretuje wiersze współczesne w kontekście tradycji biblijnej, antycznej, romantycznej itp.</p> <p>- określa narratora, rodzaj narracji; - porównuje język narracji i bohatera; - charakteryzuje elementy świata przedstawionego w sposób ukierunkowany; - odczytuje metaforyczne sensy zawarte w tekście.</p>	<p>romantycznej itp.); - wskazuje funkcję (ideową i kompozycyjną) aluzji literackiej i znaku kulturowego. - umieszcza fragment w konwencji i określa jej wyróżniki; - określa konstrukcję czasu i jego funkcję; - umiejętnie interpretuje skomplikowane metaforyczne sensy zawarte w tekście.</p> <p>- umieszcza dramat w określonej konwencji; - określa funkcję kreacji przestrzeni; - określa występujące w tekście kategorie estetyczne.</p> <p>Tworzenie wypowiedzi i świadomość językowa</p> <p>- formułuje własne hipotezy interpretacyjne (w związku z interpretacją wiersza); - podejmuje próbę napisania eseju; - interpretując utwór, wykorzystuje różne konteksty, swobodnie stosuje właściwą terminologię i pojęcia z zakresu poetyki</p>	
--	--	--	---	---	--

	<p>rozprawki, recenzji, referatu, interpretacji utworu literackiego lub jego fragmentu, felietonu, sprawozdania</p> <ul style="list-style-type: none"> - pisze dłuższą wypowiedź wynikającą z analizy i interpretacji: wiersza, fragmentu prozy, dramatu; interpretacji porównawczej; - styl wypowiedzi jest zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; wystarczająca leksyka; - język wypowiedzi jest komunikatywny, mimo uchybień składniowych, fleksyjnych i błędów leksykalnych; - popełnia nieliczne błędy ortograficzne różnego stopnia, stosuje na ogół poprawną interpunkcję; - samodzielnie sporządza logiczne i poprawne pod względem merytorycznym notatki z lekcji i pracy własnej; - stosuje podstawowe terminy z historii literatury, poetyki, teorii literatury i nauki o języku (a także niektóre najważniejsze terminy z zakresu sztuk pięknych); - wykazuje się podstawową 	<p>świata przedstawionego;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje różnice między prawdą historyczną i fikcją literacką; - rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera; - porównuje utwory literackie lub ich fragmenty. - dokonuje szczegółowej analizy postaci dramatycznej; - określa przestrzeń i czas. <p>Tworzenie wypowiedzi i świadomość językowa</p> <ul style="list-style-type: none"> - planuje formę i kompozycję wypowiedzi zgodnie z jej celem; - tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie) - komponuje i wygłasza 	<ul style="list-style-type: none"> - określa poetykę fragmentu dramatu; - określa cechy kreacji przestrzeni; - rozpoznaje znaki tradycji (np. biblijnej, mitologicznej, romantycznej, modernistycznej) zawarte tekście; - obok płaszczyzny dosłownej rozpoznaje i wyjaśnia uniwersalne, ukryte treści w utworze. <p>Tworzenie wypowiedzi i świadomość językowa</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracowuje redakcyjnie tekst (wprowadza celową kolejność podawania informacji, dokonuje adiustacji tekstu, segmentuje go, wprowadza tytuły i śródtytuły, stosuje wyróżnienia graficzne); - wprowadza w sposób celowy do swoich wypowiedzi podstawowe cechy tekstu popularnonaukowego o lub publicystycznego; - redaguje własną wypowiedź zgodnie z cechami gatunku i zamierzoną funkcją tekstu; - pisze pracę na wskazany temat, w formie dostosowanej 	<p>historycznej ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosuje celowo chwytów retorycznych oraz inne środki językowej ekspresji; - zauważa w tekście własnym i cudzym błędy językowe, poprawia je, określa ich źródła. - wypowiada się w sposób płynny, komunikatywny, jasny; - często używa terminów i pojęć specjalistycznych ; - wskazuje różnorodne rodzaje argumentów; - celowo stosuje odpowiednie chwytów retorycznych; - próbuje nadać wypowiedzi oryginalną formę, funkcjonalną wobec tematu; - właściwie wykorzystuje czas przeznaczony na wypowiedź. <p>Czytanie i odbiór tekstu</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje różnorodność form i funkcji komunikatów; - rozpoznaje retoryczne środki perswazji i środki manipulacji językowej; - rozpoznaje zasady retorycznej 	
--	---	--	--	---	--

	<p>wiedzą o omawianych utworach, tekstach, gatunkach literackich, zjawiskach kulturowych .</p> <ul style="list-style-type: none"> - buduje kilkudzianową wypowiedź na wskazany temat utrzymaną we właściwym stylu; - tworzy wypowiedź stosowną i skuteczną; - wybiera środki językowe (przede wszystkim leksykalne i frazeologiczne) stosowne w danej sytuacji; - uczestniczy w dyskusji, dialogu, debacie klasowej, starając się bronić swojego stanowiska; -poprawnie buduje argumenty; - publicznie zabiera głos, właściwie komponując wystąpienie; - przedstawia własne refleksje pod wpływem lektury poznanych utworów. <p>Czytanie i odbiór tekstu</p> <ul style="list-style-type: none"> - streszcza, tworzy plan ramowy i szczegółowy; - rozumie różne teksty i kody w przekazie kultury; - czyta tekst ze zrozumieniem, 	<p>przemówienie;</p> <ul style="list-style-type: none"> -stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; -doskonali język, styl, kompozycję; - poprawia błędy językowe i stylistyczne; - świadomie (celowo) streszcza, parafrazuje, cytuje, komentuje teksty, odróżniając te czynności od siebie; - formułuje i uzasadnia opinie; - zachowuje procedurę pisania pracy na temat literatury i kultury: gromadzi i selekcjonuje materiał, hierarchizuje argumenty, formułuje hipotezy i wnioski; - przedstawia (komentuje) własne przeżycia wynikające z kontaktów z literaturą i sztuką; - opracowuje redakcyjnie własny tekst (dokonuje uzupełnień, przekształceń, skrótów, eliminuje niejednoznaczność , sporządza przypisy) - pisze przejrzyście, 	<p>do tematu, o wyrazistym zamyśle kompozycyjnym;</p> <ul style="list-style-type: none"> - styl wypowiedzi jest jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; - urozmaicona leksyka; - język wypowiedzi jest komunikatywny, poprawna składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja; - zapis wypowiedzi odznacza się poprawną ortografią oraz interpunkcją; - pisze pracę na temat poznanych utworów literackich, uwzględniając konteksty kulturowe i filozoficzne oraz powiązania literackie; - właściwie wykorzystuje w swoich pracach pojęcia teoretycznoliterackie i kategorie estetyczne; - wypowiada się w podstawowych formach gatunkowych jak rozprawka, recenzja, referat, interpretacja utworu poetyckiego, interpretacja porównawcza, felieton; - sporządza konspekt, przypis, opis bibliograficzny, zestawienie bibliograficzne. 	<p>organizacji tekstu; - formułuje definicje terminów zastosowanych w tekście popularnonaukowym, filozoficznym</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosuje przy odczytywaniu tekstów podstawowe pojęcia z poetyki, teorii literatury i językoznawstwa oraz innych dziedzin nauki o kulturze. <p>Samokształcenie i docieranie do informacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - czyta tekst naukowy w celu pogłębienia interpretacji utworu literackiego lub dzieła sztuki; - posługując się samodzielnie znalezionymi materiałami, wygłasza samodzielnie przygotowany referat, ilustruje go różnymi materiałami; - korzysta z literatury fachowej, samodzielnie sporządza notatki i korzysta z nich podczas lekcji, relacjonuje swoje wiadomości pozostałym uczniom; - korzysta z różnych rodzajów i technik 	
--	--	---	---	--	--

	<p>tzn. rozumie znaczenie słów, związków frazeologicznych, zdań, akapitów, całości.; rozumie teksty naukowe i filozoficzne;</p> <ul style="list-style-type: none"> - odczytuje znaczenia dosłowne słów i słów w kontekście; - wyodrębnia tezę (główną myśl) całego tekstu lub jego fragmentu (np. akapitu); - odróżnia występujące w tekście informacje od opinii; - odróżnia wstęp, rozwinięcie, zakończenie; - rozpoznaje zasadę kompozycyjną tekstu; - określa nadawcę i odbiorcę tekstu. <p>Samokształcenie i docierania do informacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - korzysta z podstawowych źródeł informacji: np. słowników - korzysta z Internetu i innych elektronicznych źródeł informacji; - znajduje w Internecie strony z potrzebnymi informacjami. 	<p>komunikatywną pracę na temat zagadnień związanych z kulturą poszczególnych epok.</p> <ul style="list-style-type: none"> - przygotowuje samodzielnie wypowiedź (wybiera formę gatunkową i odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, sporządza plan wypowiedzi, dobiera odpowiednie słownictwo); - wypowiada swoje oceny (np. dotyczące etycznej strony wyborów, przed jakimi stoją bohaterowie utworu lub wartości i atrakcyjności czytanych dzieł); - formułuje własne sądy i opinie, uzasadnia je; - stosuje podstawowe zasady retoryczne. <p>Czytanie i odbiór tekstu</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje wykorzystane (przywołane) w tekście argumenty; - określa główną funkcję tekstu; - rozpoznaje 	<ul style="list-style-type: none"> - ujmuje swoje sądy i przemyślenia w formę dłuższej, uporządkowanej wypowiedzi; - przedstawia zasady kultury dyskusji i je stosuje; - wypowiada się na temat literatury i sztuki poznawanych epok w sposób komunikatywny, jasny, w miarę płynny; - buduje wypowiedź o wyraźnie zaznaczonym punkcie wyjścia <p>rozwija myśli w logiczny, konsekwentny sposób, formułując wnioski;</p> <ul style="list-style-type: none"> - używa niektórych terminów i pojęć specjalistycznych; - wskazuje podstawowe rodzaje argumentów; - wygłasza krótkie referaty, wykorzystując wiadomości z podręcznika i innych źródeł; - przestrzega zasad poprawności języka w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii i składni. <p>Czytanie i odbiór tekstu</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), 	<p>gromadzenia i przekazywania informacji - dokumentów, leksykonów, encyklopedii, słowników, baz danych</p>	
--	--	---	--	---	--

		<p>charakterystyczne cechy języka i stylu tekstu;</p> <ul style="list-style-type: none"> - nazywa najważniejsze środki językowe występujące w tekście i określa ich funkcje; - określa cechy gatunkowe tekstu, np. eseju, recenzji, reportażu, tekstu popularnonaukowego; -znajduje w tekście potrzebne informacje, odtwarza je i przetwarza (porządkuje, wykorzystuje do rozwiązania problemu, systematyzuje); - dostrzega związki logiczne, czyli rozumie tok przyczynowo-skutkowy, wskazuje tezę, argumenty, kontrargumenty; - dostrzega i rozumie cel tekstu (np. intencje nadawcy, dominującą funkcję tekstu); - określa funkcje tytułów i podtytułów; - rozpoznaje różnorodność form komunikatów; <p>Samokształcenie i</p>	<p>politycznych (przemówienie) i popularnonaukowych;</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostrzega związki logiczne, czyli rozumie tok przyczynowo-skutkowy, wskazuje tezę, argumenty, kontrargumenty, przykłady, wnioski, zależności między zdaniem i akapitami oraz innymi częściami tekstu; - rozumie znaczenia wyrazów, które wskazują na tok myślowy autora, np. sygnalizują wnioskowanie, nawiązanie do poprzedniego akapitu, dygresję, powtórzenie myśli zawartych we wcześniejszym akapicie itp.; - określa cechy stylistyczne tekstu i rozumie funkcjonalność użytych środków językowych; - wskazuje analogie między poszczególnymi fragmentami tekstu; - określa funkcje czytanego tekstu i potrafi uargumentować swoją odpowiedź. <p>Samokształcenie i docieranie do informacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - łączy wiedzę z różnych obszarów polonistyki szkolnej (z zakresu historii literatury, 		
--	--	--	--	--	--

		<p>docieranie do informacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - sporządza poprawny opis bibliograficzny; - sporządza bibliografię źródeł, z których korzystał; - czyta ze zrozumieniem fragmenty literatury popularnonaukowej, pozycje z historii literatury i filozofii oraz z teorii literatury; - czyta teksty, by znaleźć potrzebne informacje; - notuje, sporządza plan odtwórczy, konspekt wypowiedzi własnej; - korzysta z różnych tekstów pogłębiając wiedzę dotyczącą wskazanego zagadnienia 	<p>językoznawstwa i nauki o kulturze);</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzy zestawy bibliograficzne na określony temat; - sporządza przypisy; - tworzy bazy danych; - samodzielnie wybiera do lektury teksty, stosując różne kryteria wyboru, które potrafi uzasadnić. 		
Klasa III – zakres podstawowy					
<p>DWUDZIESTO LECIE MIĘDZYWOJENNE</p> <p>Charakterystyka epoki (kontekst historyczny, filozoficzny, artystyczny)</p> <p>Bolesław Leśmian, Julian Tuwim, Jan Lechoń, Julian Przyboś, Józef Czechowicz (wybór wierszy)</p> <p>Stefan Żeromski, <i>Przedwiośnie</i></p> <p>Bruno Schulz</p>	<p>Wiedza o literaturze (kulturze)</p> <ul style="list-style-type: none"> •ramy chronologiczne epok; • treść utworów literackich z listy lektur; • główne cechy literatury omawianych epok oraz główne hasła i pojęcia konieczne dla zrozumienia literatury(kultury) pok; • najważniejsze cechy gatunków literackich; • ideały osobowe, typy bohaterów 	<p>Wiedza o literaturze (kulturze)</p> <ul style="list-style-type: none"> -główne fakty z życia najwybitniejszych pisarzy polskich i cechy ich twórczości; -konteksty omawianych tekstów (np. biograficzny, historyczny, filozoficzny); - związki omawianych epok z wcześniejszymi; - pojęcie tradycji literackiej i podstawowe wyznaczniki tych tradycji (np. 	<p>Wiedza o literaturze (kulturze)</p> <ul style="list-style-type: none"> -w szerszym zakresie konteksty omawianych tekstów (np. biograficzny, historyczny, filozoficzny); - pojęcia związane z kulturą epoki, terminologię historycznoliteracką; - znaczenie motywów, symboli w omawianych utworach; - ewolucję bohaterów literackich danej epoki; - różnice między 	<p>Wiedza o literaturze (kulturze)</p> <ul style="list-style-type: none"> - funkcje motywów, symboli w omawianych utworach;- - cechy stylów poszczególnych epok; - wartości, które zasiliły kulturę różne tradycje literackie i kierunki filozoficzne. <p>Analiza i interpretacja</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa funkcję występujących w dziele tematów, 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ czyta tekst naukowy w celu pogłębienia interpretacji utworu literackiego lub dzieła sztuki; ☐ Wykorzystuje w twórczym sposobie samodzielnie zdobytą wiedzę,

<p><i>Sklepy cynamonowe</i> (wybrane opowiadanie)</p> <p>Witold Gombrowicz, <i>Ferdydurke</i></p> <p>Wybrane przez nauczyciela teksty kultury</p>	<p>literackich poszczególnych epok;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podstawowe prądy, kierunki literackie; • podstawowe pojęcia z zakresu poetyki i teorii literatury <p>Analiza i interpretacja</p> <ul style="list-style-type: none"> • prezentuje własne przeżycia związane z kontaktem z dziełem sztuki; • rozpoznaje typ nadawcy i adresata tekstu; • rozpoznaje treści dosłowne • swoimi słowami opowiada (streszcza, parafrazuje) czytany utwór; • określa tematykę, wątki i motywy; opisuje główne wydarzenia i bohaterów; • nazywa wartości i postawy obecne w utworze; • wykorzystuje konteksty do interpretacji utworu: -znajduje informacje o autorze i okolicznościach powstania dzieła; -w analizowanych dziełach odnajduje echa poglądów filozoficznych; dostrzega w utworze najważniejsze wartości charakterystyczne dla epoki; 	<p>staropolskiej, romantycznej, awangardowej);</p> <ul style="list-style-type: none"> - podstawowe motywy literackie, <p>Analiza i interpretacja</p> <ul style="list-style-type: none"> - czyta utwory literackie ze zrozumieniem ich przesłania (tzn. rozumie znaczenia słów, związków frazeologicznych, zdań, fragmentów – na poziomie dosłownym i przenośnym, symbolicznym lub parabolicznym); - dostrzega najistotniejsze sensory w utworze; - rozpoznaje podstawową funkcję dzieła (np. dydaktyczno-moralizatorską); - podejmuje próbę odczytania tekstu kultury w kontekście epoki, z której pochodzi; wykorzystuje konteksty do interpretacji utworu: -wskazuje przybliżony czas powstania dzieła, -dostrzega powiązania utworów z historią i filozofią; -dostrzega obecność toposów antycznych i biblijnych oraz inne nawiązania 	<p>ideałami omawianych epok;</p> <ul style="list-style-type: none"> -cechy gatunków literackich i publicystycznych (odwołuje się do tekstów) <p>Analiza i interpretacja</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje konwencję literacką; - wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście; - rozpoznaje w wypowiedzi ironię, objaśnia jej sens i funkcję; - wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (np. słowa-klucze); - w czytanych utworach rozpoznaje elementy kierunków filozoficznych i wskazuje ich wyróżniki; - porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych dziełach; - odczytuje treści alegoryczne i symboliczne utworu; - dostrzega strukturę artystyczną dzieła; - rozpoznaje podstawowe wyróżniki kodu innych niż literackie dziedzin sztuki w zakresie niezbędnym 	<p>toposów, motywów, w tym antycznych i biblijnych, obecnych w kulturze współczesnej ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia w pogłębiony sposób zagadnienia filozoficzne, psychologiczne, społeczne występujące w utworze ; - -samodzielnie interpretuje czytane wiersze ,dostrzegając związek treści i formy utworu; - rozpoznaje i świadomie wykorzystuje w interpretacji utworu znaki tradycji (judaistycznej, antycznej, chrześcijańskiej, staropolskiej, romantycznej itp.); - analizując teksty dawne, dostrzega różnice językowe (fonetyczne, leksykalne) wynikające ze zmian historycznych. - umieszcza fragment w polu konwencji epoki i określa jej wyróżniki; - określa konstrukcję czasu i przestrzeni i ich funkcję. - określa występujące w tekście kategorie estetyczne. <p>Tworzenie</p>	<p>☐ Lub/i osiąga sukcesy w olimpiadach przedmiotowych i konkursach przedmiotowych</p>
<p>WOJNA I OKUPACJA</p> <p>Charakterystyka epoki (kontekst historyczny, filozoficzny, artystyczny)</p> <p>Krzysztof Kamil Baczyński (wybrane wiersze)</p> <p>Czesław Miłosz (wybrane wiersze)</p> <p>Tadeusz Borowski (wybrane opowiadania)</p> <p>Gustaw Herling-Grudziński, <i>Inny świat</i></p> <p>Hanna Krall, <i>Zdążyć przed Panem Bogiem</i></p> <p>Wybrane przez nauczyciela teksty kultury</p>	<p>Charakterystyka epoki (kontekst historyczny, filozoficzny, artystyczny)</p> <p>Wybrane przez nauczyciela teksty kultury</p>	<p>Charakterystyka epoki (kontekst historyczny, filozoficzny, artystyczny)</p> <p>Wybrane przez nauczyciela teksty kultury</p>	<p>Charakterystyka epoki (kontekst historyczny, filozoficzny, artystyczny)</p> <p>Wybrane przez nauczyciela teksty kultury</p>	<p>Charakterystyka epoki (kontekst historyczny, filozoficzny, artystyczny)</p> <p>Wybrane przez nauczyciela teksty kultury</p>	<p>Charakterystyka epoki (kontekst historyczny, filozoficzny, artystyczny)</p> <p>Wybrane przez nauczyciela teksty kultury</p>
<p>WSPÓŁCZESNOŚĆ</p> <p>Charakterystyka epoki (kontekst historyczny, filozoficzny, artystyczny)</p> <p>Tadeusz</p>	<p>Charakterystyka epoki (kontekst historyczny, filozoficzny, artystyczny)</p> <p>Wybrane przez nauczyciela teksty kultury</p>	<p>Charakterystyka epoki (kontekst historyczny, filozoficzny, artystyczny)</p> <p>Wybrane przez nauczyciela teksty kultury</p>	<p>Charakterystyka epoki (kontekst historyczny, filozoficzny, artystyczny)</p> <p>Wybrane przez nauczyciela teksty kultury</p>	<p>Charakterystyka epoki (kontekst historyczny, filozoficzny, artystyczny)</p> <p>Wybrane przez nauczyciela teksty kultury</p>	<p>Charakterystyka epoki (kontekst historyczny, filozoficzny, artystyczny)</p> <p>Wybrane przez nauczyciela teksty kultury</p>

<p>Różewicz, Zbigniew Herbert, Czesław Miłosz, Wisława Szymborska, Miron Białoszewski (wybrane wiersze)</p> <p>Wybór poezji współczesnej</p> <p>Sławomir Mrożek, <i>Tango</i></p> <p>Albert Camus, <i>Dżuma</i></p> <p>Wybrane przez nauczyciela teksty kultury</p>	<p>hipotezy interpretacyjne i podejmuje próbę ich uzasadnienia;</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa podmiot liryczny i adresata utworu lirycznego; • wyjaśnia tytuł utworu; • określa styl i nastrój wiersza; • rozpoznaje rodzaj liryki, gatunek literacki i kompozycję utworu; • wskazuje występujące w omawianych utworach środki stylistyczne (porównania, powtórzenia, metafory, antytezy itp.) i próbuje określać ich funkcję. <ul style="list-style-type: none"> • dokonuje wstępnego rozpoznania fragmentu; • określa jego główną myśl, temat; • formułuje wnioski na temat bohatera wynikające ze sposobu jego kreacji w tekście. • umiejscawia fragment w całości dzieła; • dokonuje charakterystyki bohatera <p>Tworzenie wypowiedzi i świadomość językowa</p> <ul style="list-style-type: none"> • pisze dłuższy tekst, przestrzegając podstawowych 	<p>kulturowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - formułuje wnioski interpretacyjne i uzasadnia je na podstawie analizy; - wskazuje w wierszach stylizację i określa jej funkcję; -dostrzega w czytanych utworach cechy charakterystyczne określonej epoki; <ul style="list-style-type: none"> - określa narratora i elementy świata przedstawionego wskazuje różnice między prawdą historyczną i fikcją literacką; - rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera; ---porównuje utwory literackie lub ich fragmenty; <ul style="list-style-type: none"> - dokonuje szczegółowej analizy postaci dramatycznej; - określa formy podawcze w dramacie; - określa przestrzeń i czas. <p>Tworzenie wypowiedzi i świadomość językowa</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera 	<p>do odbioru dzieł (np. plastycznych, teatralnych, filmowych).</p> <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie interpretuje wiersz na podstawie jego analizy; - interpretuje wiersz, sytuując go w różnych kontekstach (np. historycznym, kulturowym, literackim); - dostrzega wartości stylistyczne środków językowych (zwłaszcza słownikowych, słowotwórczych i frazeologicznych) występujących w wierszu. - określa sytuację narratora, rodzaj oraz perspektywę narracji; - charakteryzuje elementy świata przedstawionego w sposób funkcjonalny; - odczytuje metaforyczne sensy zawarte w tekście. - określa cechy kreacji przestrzeni; - obok płaszczyzny dosłownej rozpoznaje i wyjaśnia uniwersalne, ukryte treści w utworze. <p>Tworzenie</p>	<p>wypowiedzi i świadomość językowa</p> <ul style="list-style-type: none"> - interpretując utwór, wykorzystuje różne konteksty, swobodnie stosuje właściwą terminologię i pojęcia z zakresu poetyki historycznej ; -świadomie stosuje chwyt retoryczny oraz inne środki wyrazu; - zauważa w tekście własnym i cudzym błędy językowe, poprawia je, określa ich źródła. - wypowiada się w sposób płynny, komunikatywny, jasny; - wskazuje różnorodne rodzaje argumentów; - celowo stosuje odpowiednie chwyt retoryczny; - właściwie wykorzystuje czas przeznaczony na wypowiedź. <p>Czytanie i odbiór tekstu</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje różnorodność form i funkcji komunikatów; - rozpoznaje retoryczne środki perswazji i środki manipulacji językowej; - formułuje definicje terminów zastosowanych w tekście popularnonaukowym, filozoficznym -stosuje
---	--	---	---	---

	<p>zasad komponowania wypowiedzi, a zwłaszcza: rozprawki, recenzji, referatu, interpretacji utworu literackiego lub jego fragmentu, zachowując logikę wyводу i przestrzegając zasad spójności</p> <ul style="list-style-type: none"> • styl wypowiedzi jest zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; wystarczająca leksyka; • język wypowiedzi jest zrozumiały, mimo błędów składniowych, fleksyjnych i leksykalnych; • nieliczne błędy interpunkcyjne i ortograficzne różnego stopnia; • samodzielnie sporządza logiczne i poprawne merytorycznie notatki z lekcji i pracy własnej na lekcji; • -stosuje podstawowe terminy z historii literatury, poetyki, teorii literatury i nauki o języku (a także niektóre najważniejsze terminy z zakresu sztuk pięknych); • wykazuje się podstawową wiedzą o omawianych utworach, gatunkach literackich, zjawiskach 	<p>argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie);</p> <ul style="list-style-type: none"> - komponuje i wygłasza przemówienie; - stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; - doskonalą język, styl, kompozycję; - poprawia błędy językowe i stylistyczne; - świadomie streszcza, parafrazuje, cytuje, komentuje teksty, odróżniając te czynności od siebie; - przekształca cudzy tekst np. streszcza, parafrazuje, sporządza konspekt, cytuje; - formułuje i uzasadnia opinie; -przedstawia (komentuje) własne przeżycia wynikające z kontaktów z literaturą i sztuką; - opracowuje redakcyjnie własny tekst (dokonuje uzupełnień, przekształceń, skrótów, eliminuje niejednoznaczność , sporządza przypisy). -przygotowuje 	<p>wypowiedzi i świadomość językowa</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracowuje redakcyjnie tekst (wprowadza celową kolejność podawania informacji, dokonuje adiustacji tekstu, segmentuje go, wprowadza tytuły i śródtytuły, stosuje wyróżnienia graficzne); - wprowadza w sposób celowy do swoich wypowiedzi podstawowe cechy tekstu popularnonaukowego o lub publicystycznego; - redaguje własną wypowiedź zgodnie z cechami gatunku i zamierzoną funkcją tekstu; - pisze funkcjonalną pod względem kompozycyjnym pracę na wskazany temat ; - wypowiedź spełnia wymagania dobrego stylu (jasność, przejrzystość, żywość, obrazowość, stosowność) -język wypowiedzi poprawny pod względem składniowym, leksykalnym, frazeologicznym, ortograficznym i interpunkcyjnym - pisze pracę na temat poznanych utworów literackich, uwzględniając konteksty kulturowe i filozoficzne oraz powiązania literackie; - właściwie 	<p>przy odczytywaniu tekstów podstawowe pojęcia z poetyki, teorii literatury i językoznawstwa oraz innych dziedzin nauki o kulturze.</p> <p>Samokształcenie i docieranie do informacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - korzysta z literatury fachowej, samodzielnie sporządza notatki i korzysta z nich podczas lekcji, -korzysta z różnych rodzajów i technik gromadzenia i przekazywania informacji - dokumentów, leksykonów, encyklopedii, słowników, baz danych magnetofonowych i DVD 	
--	--	--	--	---	--

	<p>kulturowych</p> <ul style="list-style-type: none"> •buduje kilkudzaniową ,logiczną i poprawną pod względem rzeczowym wypowiedź na wskazany temat – utrzymaną we właściwym stylu; • tworzy wypowiedź stosowną i skuteczną; posługując się polszczyzną literacką, używa językowych form grzecznościowych, • uczestniczy w dyskusji, dialogu, debacie klasowej, starając się bronić swojego stanowiska; • prawidłowo formułuje argumenty; • publicznie zabiera głos, właściwie komponując wystąpienie; • przedstawia własne refleksje pod wpływem lektury poznanych utworów. <p>Czytanie i odbiór tekstu</p> <ul style="list-style-type: none"> •streszcza, tworzy plan ramowy i szczegółowy; • czyta tekst ze zrozumieniem, (. rozumie znaczenie słów, związków frazeologicznych, zdań, akapitów, całości).; rozumie teksty naukowe i filozoficzne; • odczytuje znaczenia 	<p>samodzielnie wypowiedź (wybiera formę gatunkową i odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, sporządza plan wypowiedzi, dobiera odpowiednie słownictwo);</p> <p>- formułuje własne sądy i opinie, uzasadnia je.</p> <p>Czytanie i odbiór tekstu</p> <p>- rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), politycznych (przemówienie) i popularnonaukowych;</p> <p>- dostrzega związki logiczne, czyli rozumie tok przyczynowo-skutkowy, wskazuje tezę, argumenty, kontrargumenty, przykłady, wnioski, zależności między zdaniami i akapitami oraz innymi częściami tekstu;</p> <p>- rozumie znaczenia wyrazów, które wskazują na tok</p>	<p>wykorzystuje w swoich pracach pojęcia teoretycznoliterackie i kategorie estetyczne;</p> <p>- wypowiada się w podstawowych formach gatunkowych jak rozprawka, recenzja, referat, interpretacja utworu poetyckiego, felieton;</p> <p>- sporządza konspekt, przypis, opis bibliograficzny, zestawienie bibliograficzne.</p> <p>-tworzy dłuższą, uporządkowaną wypowiedź;</p> <p>- stosuje zasady dyskusji;</p> <p>- wypowiada się na temat literatury i sztuki poznawanych epok w sposób komunikatywny, jasny, w miarę płynny;</p> <p>-poprawnie używa niektórych terminów i pojęć specjalistycznych; - wskazuje podstawowe rodzaje argumentów;</p> <p>- wygłasza krótkie referaty, wykorzystując wiadomości z różnych źródeł; - przestrzega zasad poprawności języka w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii i składni.</p> <p>Czytanie i odbiór tekstu</p> <p>- rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (</p>		
--	--	---	---	--	--

	<p>dosłowne słów;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia tezę (główną myśl) całego tekstu lub jego fragmentu ; • wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym, • odróżnia występujące w tekście informacje od opinii; • potrafi określić wstęp, rozwinięcie i zakończenie tekstu; • rozpoznaje zasadę kompozycyjną tekstu; • określa nadawcę i odbiorcę tekstu. <p>Samokształcenie i docierania do informacji</p> <ul style="list-style-type: none"> • korzysta z podstawowych źródeł informacji: (np. słowniki) • korzysta z zasobów Internetu i innych elektronicznych źródeł informacji; • znajduje w Internecie strony z potrzebnymi informacjami. 	<p>myślowy autora, np. sygnalizują wnioskowanie, nawiązanie do poprzedniego akapitu, dygresję, powtórzenie myśli zawartych we wcześniejszym akapicie itp.;</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa cechy stylistyczne tekstu i rozumie funkcjonalność użytych środków językowych; - wskazuje analogie między poszczególnymi fragmentami tekstu; - określa funkcje czytanego tekstu i potrafi uargumentować swoją odpowiedź. <p>Samokształcenie i docierania do informacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - sporządza poprawny opis bibliograficzny; - sporządza bibliografię źródeł, z których korzystał ; - czyta ze zrozumieniem fragmenty literatury popularnonaukowej, pozycje z historii literatury i filozofii oraz z teorii literatury; - czyta teksty, by znaleźć potrzebne informacje; - notuje, sporządza 	<p>artykuł, felieton, reportaż), politycznych (przemówienie) i popularnonaukowych;</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostrzega związki logiczne, czyli rozumie tok przyczynowo-skutkowy, wskazuje tezę, argumenty, kontrargumenty, przykłady, wnioski, zależności między zdaniami i akapitami oraz innymi częściami tekstu; - rozumie znaczenia wyrazów, które wskazują na tok myślowy autora, np. sygnalizują wnioskowanie, nawiązanie do poprzedniego akapitu, dygresję, powtórzenie myśli zawartych we wcześniejszym akapicie itp.; - określa cechy stylistyczne tekstu i rozumie funkcjonalność użytych środków językowych; - wskazuje analogie między poszczególnymi fragmentami tekstu; - określa funkcje czytanego tekstu i potrafi uargumentować swoją odpowiedź. <p>Samokształcenie i docieranie do informacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - prawidłowo łączy wiedzę z zakresu historii literatury, językoznawstwa i nauki o kulturze; - 		
--	---	---	---	--	--

		plan odtwórczy, konspekt wypowiedzi własnej; - korzysta z encyklopedii i tekstów źródłowych, pogłębiając wiedzę dotyczącą wskazanego zagadnienia;	szuka literatury przydatnej do opracowania różnych zagadnień, selekcjonuje ją według wskazanych kryteriów.		
NAUKA O JĘZYKU Język a wartości Perswazja a manipulacja językowa	☐ zna podstawowe pojęcia z nauki o języku.	☐ podaje przykłady omawianych zagadnień z zakresu nauki o języku	☐ podaje funkcje omawianych zjawisk językowych w tekstach	☐ potrafi rozpoznawać i stosować w praktyce poznane elementy wiedzy o języku	☐ funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę z zakresu nauki o języku
Klasa III – zakres rozszerzony					
DWUDZIESTO LECIE MIĘDZYWOJE NNE Michał Bułhakow, <i>Mistrz i Małgorzata</i> Wybrana powieść lub zbiór opowiadań z literatury polskiej lub obcej Wybrane wiersze poetów polskich XX wieku Wybrane przez nauczyciela teksty kultury	Wiedza o literaturze (kulturze) - ramy chronologiczne epok; - treść utworów literackich z listy lektur; - główne cechy literatury omawianych epok oraz główne hasła i pojęcia niezbędne dla zrozumienia twórczości tych okresów; - główne cechy gatunków literackich; - ideały osobowe, typy bohaterów literackich poszczególnych	Wiedza o literaturze (kulturze) - główne fakty dotyczące życia najwybitniejszych pisarzy polskich i cechy ich twórczości; - konteksty omawianych tekstów (np. biograficzny, historyczny, filozoficzny); - związki omawianych epok z wcześniejszymi; - pojęcie tradycji literackiej i podstawowe wyznaczniki tych tradycji (np. staropolskiej,	Wiedza o literaturze (kulturze) - w szerszym zakresie konteksty omawianych tekstów (np. biograficzny, historyczny, filozoficzny); - pojęcia związane z kulturą epoki terminologię historycznoliteracką; - znaczenie motywów, symboli w omawianych utworach; - ewolucję bohaterów	Wiedza o literaturze (kulturze) - funkcje motywów, symboli w omawianych utworach; - cechy stylów poszczególnych epok; - cechy kodów komunikacyjnych sztuk innych niż literatura; - potrafi rozpoznawać i stosować w praktyce poznane elementy wiedzy o języku; - przemiany w	☐ czyta tekst naukowy w celu pogłębienia interpretacji utworu literackiego lub dzieła sztuki; ☐ Wykorzystuje w twórczy sposób samodzielnie zdobytą wiedzę, ☐ Lub/i
WOJNA I OKUPACJA					

<p>Zofia Nałkowska, <i>Medaliony</i> (wybór)</p>	<p>epok; - podstawowe prądy, kierunki literackie; -podstawowe pojęcia z zakresu poetyki i teorii literatury</p>	<p>romantycznej, awangardowej); - podstawowe motywy literackie, ważne dla kultury śródziemnomorskiej toposy i motywy występujące w omawianych utworach ; - podstawowe cechy języka poszczególnych epok literackich; -związki rodzajów i gatunków literackich z prądami artystycznymi</p>	<p>literackich danej epoki; - różnice między ideałami omawianych epok; - cechy gatunków literackich i publicystycznych (odwołuje się do tekstów); - funkcje omawianych zjawisk językowych w tekstach; - na czym polega retoryczna organizacja tekstu; - wpływ środków masowego przekazu na przemiany w kulturze współczesnej.</p>	<p>obrębie najważniejszych gatunków literackich (popiera przykładami); - wartości niesione przez różne tradycje literackie i kierunki filozoficzne; - twórczo wykorzystuje wypowiedzi krytycznoliterackie i teoretycznoliterackie. (np. recenzja, szkic, artykuł, esej).</p>	<p>osiąga sukcesy w olimpiadach przedmiotowych i konkursach przedmiotowych</p>
<p>WSPÓŁCZESNOŚĆ</p> <p>Wybrana powieść lub zbiór opowiadań z literatury polskiej / obcej XX lub XXI wieku</p> <p>Wybrane wiersze poetów polskich XX lub XXI wieku</p> <p>Wybrane eseje, reportaże, dzienniki</p> <p>Wybrane przez nauczyciela teksty kultury</p>	<p>Analiza i interpretacja - odczytuje teksty kultury ze zrozumieniem ich przesłania (tzn. na poziomie dosłownym i przenośnym, symbolicznym lub parabolicznym); - rozpoznaje treści dosłowne i ukryte dzieła; - swoimi słowami opowiada (streszcza, parafrazuje) czytany utwór; - określa tematykę, wątki i motywy; opisuje główne wydarzenia i bohaterów; - nazywa wartości i postawy obecne w utworze; - wykorzystuje konteksty do interpretacji utworu: -znajduje informacje o autorze i okolicznościach napisania dzieła; -w czytanych utworach odnajduje echa poglądów filozoficznych; -dostrzega w utworze najważniejsze wartości charakterystyczne dla epoki;</p>	<p>Analiza i interpretacja</p> <p>- czyta utwory literackie ze zrozumieniem ich przesłania (tzn. rozumie znaczenia słów, związków frazeologicznych, zdań, fragmentów – na poziomie dosłownym i przenośnym, symbolicznym lub parabolicznym); -inspirowany czytаныmi utworami stawia pytania dotyczące ludzkiej egzystencji, problemów filozoficznych itp.; - dostrzega najistotniejsze sensy w utworze i skupia się na nich; - podejmuje próbę odczytania obrazu, rzeźby, dzieła architektury w kontekście epoki, z której pochodzą; - porównuje utwory literackie i dzieła innych</p>	<p>Analiza i interpretacja - rozpoznaje konwencję literacką; - wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście; - rozpoznaje w wypowiedzi ironię, objaśnia jej mechanizm i funkcję; - wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (np. słowa-klucze); - w czytanych utworach rozpoznaje elementy kierunków filozoficznych i wskazuje ich wyróżniki; -porównuje</p>	<p>Analiza i interpretacja</p> <p>-określa funkcję występujących w dziele tematów, toposów, motywów; - na podstawie czytanych utworów określa funkcję toposów antycznych i biblijnych w kulturze współczesnej; - wyjaśnia w pogłębiony sposób zagadnienia filozoficzne, psychologiczne, społeczne występujące w utworze (odwołuje się do stosownych tekstów); - komentuje sposób odwoływania się poetów współczesnych do tradycji kulturowej; - Dostrzega</p>	

	<p>-w utworach poetów współczesnych odnajduje nawiązania kulturowe do tradycji np. antycznej, staropolskiej, renesansowej.</p> <p>- formułuje hipotezy interpretacyjne i podejmuje próbę uzasadnienia ich na podstawie analizy;</p> <p>- określa podmiot liryczny i adresata utworu lirycznego;</p> <p>- wyjaśnia tytuł utworu;</p> <p>- określa styl i nastrój wiersza;</p> <p>- rozpoznaje rodzaj liryki, gatunek literacki i kompozycję utworu;</p> <p>- wskazuje występujące w omawianych utworach środki stylistyczne (porównania, powtórzenia, metafory, antytezy itp.) i próbuje określać ich funkcję.</p> <p>- dokonuje wstępnego rozpoznania fragmentu ;</p> <p>- określa jego główną myśl, temat;</p> <p>- formułuje wnioski na temat bohatera w powiązaniu ze sposobem kreacji bohatera w tekście.</p>	<p>sztuk;</p> <p>- wykorzystuje konteksty do interpretacji utworu:</p> <p>-wskazuje przybliżony czas powstania dzieła</p> <p>-dostrzega powiązania utworów z historią Polski i Europy,</p> <p>-w czytanych utworach odnajduje podstawowe elementy poglądów filozoficznych,</p> <p>-dostrzega obecność toposów antycznych i biblijnych oraz inne nawiązania kulturowe;</p> <p>-rozpoznaje aluzje, znaki i symbole kulturowe,</p> <p>-w analizowanym dziele dostrzega pastisz, parodię, karykaturę,</p> <p>-rozpoznaje konwencję literacką dzieła i jego styl.</p> <p>- formułuje wnioski interpretacyjne i uzasadnia je na podstawie analizy;</p> <p>-wskazuje występujące w omawianych utworach środki stylistyczne (porównania, powtórzenia, metafory, antytezy itp.) i określa ich</p>	<p>funkcjonowanie tych samych motywów w różnych dziełach;</p> <p>- odczytuje treści alegoryczne i symboliczne utworu</p> <p>- dostrzega strukturę artystyczną dzieła; - interpretuje dzieła sztuki reprezentujące różne style i konwencje;</p> <p>- rozpoznaje podstawowe wyróżniki kodu innych niż literackie dziedzin sztuki w zakresie niezbędnym do odbioru dzieł (np. plastycznych, teatralnych, filmowych);</p> <p>- rozpoznaje charakterystyczne dla danej epoki cechy języka i stylu czytanych utworów;</p> <p>- samodzielnie interpretuje wiersz na podstawie jego analizy;</p> <p>- interpretuje wiersz, sytuując go w różnych kontekstach (np. historycznym, kulturowym, literackim);</p> <p>- dostrzega wartości stylistyczne środków językowych (zwłaszcza słownikowych, słowotwórczych i frazeologicznych) występujących w wierszu;</p> <p>- rozpoznaje i charakteryzuje styl utworu;</p>	<p>przemiany konwencji i praktykę ich łączenia (synkretyzm konwencji i gatunków).</p> <p>- samodzielnie interpretuje czytane wiersze, odwołując się zarówno do ich treści, jak i poetyki;</p> <p>- rozpoznaje znaki tradycji (judaistycznej, antycznej, chrześcijańskiej, staropolskiej, romantycznej itp.);</p> <p>- wskazuje funkcję (ideową i kompozycyjną) aluzji literackiej i znaku kulturowego.</p> <p>- umieszcza fragment w konwencji i określa jej wyróżniki;</p> <p>- określa konstrukcję czasu i jego funkcję;</p> <p>- umiejętnie interpretuje skomplikowane metaforyczne sensy zawarte w tekście.</p> <p>- umieszcza dramat w określonej konwencji; - określa funkcję kreacji przestrzeni;</p> <p>- określa występujące w tekście kategorie estetyczne.</p> <p>Tworzenie wypowiedzi i świadomość</p>	
--	---	--	---	--	--

	<p>- umiejscawia fragment w całości dzieła; - dokonuje charakterystyki postaci dramatycznej.</p> <p>Tworzenie wypowiedzi i świadomość językowa - pisze dłuższy tekst, przestrzegając podstawowych zasad organizacji poznanych form wypowiedzi, a zwłaszcza: rozprawki, recenzji, referatu, interpretacji utworu literackiego lub jego fragmentu, felietonu, sprawozdania - pisze dłuższą wypowiedź wynikającą z analizy i interpretacji: wiersza, fragmentu prozy, dramatu; interpretacji porównawczej; - styl wypowiedzi jest zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; wystarczająca leksyka; - język wypowiedzi jest komunikatywny, mimo uchybień składniowych, fleksyjnych i błędów leksykalnych; - popełnia nieliczne błędy ortograficzne różnego stopnia, stosuje na ogół</p>	<p>funkcję; - wskazuje w wierszach stylizację i określa jej funkcję; - wskazuje główne cechy poetyki i określa ich funkcję (kreację podmiotu lirycznego i adresata, sytuację liryczną, ukształtowanie języka artystycznego itp.). - określa narratora; - określa elementy świata przedstawionego; - wskazuje różnice między prawdą historyczną i fikcją literacką; - rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera; - porównuje utwory literackie lub ich fragmenty. - dokonuje szczegółowej analizy postaci dramatycznej; - określa przestrzeń i czas.</p> <p>Tworzenie wypowiedzi i świadomość językowa - planuje formę i kompozycję wypowiedzi zgodnie z jej</p>	<p>- interpretuje wiersze współczesne w kontekście tradycji biblijnej, antycznej, romantycznej itp. - określa narratora, rodzaj narracji; - porównuje język narracji i bohatera; - charakteryzuje elementy świata przedstawionego w sposób ukierunkowany; - odczytuje metaforyczne sensy zawarte w tekście. - określa poetykę fragmentu dramatu; - określa cechy kreacji przestrzeni; - rozpoznaje znaki tradycji (np. biblijnej, mitologicznej, romantycznej, modernistycznej) zawarte w tekście; - obok płaszczyzny dosłownej rozpoznaje i wyjaśnia uniwersalne, ukryte treści w utworze.</p> <p>Tworzenie wypowiedzi i świadomość językowa - opracowuje redakcyjnie tekst (wprowadza celową kolejność podawania informacji, dokonuje adiustacji tekstu, segmentuje go, wprowadza tytuły i</p>	<p>językowa - formułuje własne hipotezy interpretacyjne (w związku z interpretacją wiersza); - podejmuje próbę napisania eseju; - interpretując utwór, wykorzystuje różne konteksty, swobodnie stosuje właściwą terminologię i pojęcia z zakresu poetyki historycznej ; - stosuje celowo chwyt retoryczny oraz inne środki językowej ekspresji; - zauważa w tekście własnym i cudzym błędy językowe, poprawia je, określa ich źródła. - wypowiada się w sposób płynny, komunikatywny, jasny; □ często używa terminów i pojęć specjalistycznych ; - wskazuje różnorodne rodzaje argumentów; - celowo stosuje odpowiednie chwyt retoryczny; - próbuje nadać wypowiedzi oryginalną formę, funkcjonalną wobec tematu; - właściwie</p>	
--	---	---	--	--	--

	<p>poprawną interpunkcję; - samodzielnie sporządza logiczne i poprawne pod względem merytorycznym notatki z lekcji i pracy własnej; - stosuje podstawowe terminy z historii literatury, poetyki, teorii literatury i nauki o języku (a także niektóre najważniejsze terminy z zakresu sztuk pięknych); - wykazuje się podstawową wiedzą o omawianych utworach, tekstach, gatunkach literackich, zjawiskach kulturowych .</p> <p>- buduje kilkuzdaniową wypowiedź na wskazany temat utrzymaną we właściwym stylu; - tworzy wypowiedź stosowną i skuteczną; - wybiera środki językowe (przede wszystkim leksykalne i frazeologiczne) stosowne w danej sytuacji; - uczestniczy w dyskusji, dialogu, debacie klasowej, starając się bronić swojego stanowiska; -poprawnie buduje argumenty; - publicznie zabiera głos, właściwie</p>	<p>celem; - tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie) - komponuje i wygłasza przemówienie; -stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; -doskonali język, styl, kompozycję; - poprawia błędy językowe i stylistyczne; - świadomie (celowo) streszcza, parafrazuje, cytuje, komentuje teksty, odróżniając te czynności od siebie; - formułuje i uzasadnia opinie; - zachowuje procedurę pisania pracy na temat literatury i kultury: gromadzi i selekcjonuje materiał, hierarchizuje argumenty, formułuje hipotezy</p>	<p>śródtytuły, stosuje wyróżnienia graficzne); - wprowadza w sposób celowy do swoich wypowiedzi podstawowe cechy tekstu popularnonaukowego o lub publicystycznego; - redaguje własną wypowiedź zgodnie z cechami gatunku i zamierzoną funkcją tekstu;</p> <p>- pisze pracę na wskazany temat, w formie dostosowanej do tematu, o wyrazistym zamyśle kompozycyjnym; - styl wypowiedzi jest jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka; - język wypowiedzi jest komunikatywny, poprawna składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja; - zapis wypowiedzi odznacza się poprawną ortografią oraz interpunkcją;</p> <p>- pisze pracę na temat poznanych utworów literackich, uwzględniając konteksty kulturowe i filozoficzne oraz powiązania literackie; - właściwie wykorzystuje w swoich pracach</p>	<p>wykorzystuje czas przeznaczony na wypowiedź.</p> <p>Czytanie i odbiór tekstu - rozpoznaje różnorodność form i funkcji komunikatów; - rozpoznaje retoryczne środki perswazji i środki manipulacji językowej; - rozpoznaje zasady retorycznej organizacji tekstu; - formułuje definicje terminów zastosowanych w tekście popularnonaukowym, filozoficznym - stosuje przy odczytywaniu tekstów podstawowe pojęcia z poetyki, teorii literatury i językoznawstwa oraz innych dziedzin nauki o kulturze.</p> <p>Samokształcenie i docieranie do informacji - czyta tekst naukowy w celu pogłębienia interpretacji utworu literackiego lub dzieła sztuki; - posługując się samodzielnie znalezionymi materiałami, wygłasza</p>	
--	---	---	--	---	--

	<p>komponując wystąpienie; - przedstawia własne refleksje pod wpływem lektury poznanych utworów.</p> <p>Czytanie i odbiór tekstu</p> <p>- streszcza, tworzy plan ramowy i szczegółowy; - rozumie różne teksty i kody w przekazie kultury; - czyta tekst ze zrozumieniem, tzn. rozumie znaczenie słów, związków frazeologicznych, zdań, akapitów, całości.; rozumie teksty naukowe i filozoficzne; - odczytuje znaczenia dosłowne słów i słów w kontekście; - wyodrębnia tezę (główną myśl) całego tekstu lub jego fragmentu (np. akapitu); - odróżnia występujące w tekście informacje od opinii; - odróżnia wstęp, rozwinięcie, zakończenie; - rozpoznaje zasadę kompozycyjną tekstu; - określa nadawcę i odbiorcę tekstu.</p>	<p>i wnioski; - przedstawia (komentuje) własne przeżycia wynikające z kontaktów z literaturą i sztuką; - opracowuje redakcyjnie własny tekst (dokonuje uzupełnień, przekształceń, skrótów, eliminuje niejednoznaczność , sporządza przypisy) - pisze przejrzystą, komunikatywną pracę na temat zagadnień związanych z kulturą poszczególnych epok.</p> <p>- przygotowuje samodzielnie wypowiedź (wybiera formę gatunkową i odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, sporządza plan wypowiedzi, dobiera odpowiednie słownictwo); - wypowiada swoje oceny (np. dotyczące etycznej strony wyborów, przed jakimi stoją bohaterowie utworu lub wartości</p>	<p>pojęcia teoretycznoliterackie i kategorie estetyczne; - wypowiada się w podstawowych formach gatunkowych jak rozprawka, recenzja, referat, interpretacja utworu poetyckiego, interpretacja porównawcza, felieton; - sporządza konspekt, przypis, opis bibliograficzny, zestawienie bibliograficzne.</p> <p>- ujmuje swoje sądy i przemyślenia w formę dłuższej, uporządkowanej wypowiedzi; - przedstawia zasady kultury dyskusji i je stosuje; - wypowiada się na temat literatury i sztuki poznawanych epok w sposób komunikatywny, jasny, w miarę płynny; - buduje wypowiedź o wyraźnie zaznaczonym punkcie wyjścia</p> <p>rozwija myśli w logiczny, konsekwentny sposób, formułując wnioski; - używa niektórych terminów i pojęć specjalistycznych; - wskazuje podstawowe rodzaje</p>	<p>samodzielnie przygotowany referat, ilustruje go różnymi materiałami; - korzysta z literatury fachowej, samodzielnie sporządza notatki i korzysta z nich podczas lekcji, relacjonuje swoje wiadomości pozostałym uczniom; - korzysta z różnych rodzajów i technik gromadzenia i przekazywania informacji - dokumentów, leksykonów, encyklopedii, słowników, baz danych</p>	
--	--	--	---	--	--

		<p>i atrakcyjności czytanych dzieł); - formułuje własne sądy i opinie, uzasadnia je; - stosuje podstawowe zasady retoryczne.</p> <p>Czytanie tekstu nieliterackiego - wskazuje wykorzystane (przywołane) w tekście argumenty; - określa główną funkcję tekstu; - rozpoznaje charakterystyczne cechy języka i stylu tekstu; - nazywa najważniejsze środki językowe występujące w tekście i określa ich funkcje; - określa cechy gatunkowe tekstu, np. eseju, recenzji, reportażu, tekstu popularnonaukowego; -znajduje w tekście potrzebne informacje, odtwarza je i przetwarza (porządkuje, wykorzystuje do rozwiązania problemu, systematyzuje); - dostrzega związki logiczne, czyli rozumie tok przyczynowo-skutkowy,</p>	<p>argumentów; - wygłasza krótkie referaty, wykorzystując wiadomości z podręcznika i innych źródeł; - przestrzega zasad poprawności języka w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii i składni.</p> <p>Czytanie i odbiór tekstu - rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), politycznych (przemówienie) i popularnonaukowych; - dostrzega związki logiczne, czyli rozumie tok przyczynowo-skutkowy, wskazuje tezę, argumenty, kontrargumenty, przykłady, wnioski, zależności między zdaniami i akapitami oraz innymi częściami tekstu; - rozumie znaczenia wyrazów, które wskazują na tok myślowy autora, np. sygnalizują wnioskowanie, nawiązanie do poprzedniego akapitu, dygresję, powtórzenie myśli zawartych we wcześniejszym akapicie itp.; - określa cechy stylistyczne tekstu i rozumie funkcjonalność</p>		
--	--	---	---	--	--

		<p>wskazuje tezę, argumenty, kontrargumenty;</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostrzega i rozumie cel tekstu (np. intencje nadawcy, dominującą funkcję tekstu); - określa funkcje tytułów i podtytułów; - rozpoznaje różnorodność form komunikatów; <p>Samokształcenie i docieranie do informacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - sporządza poprawny opis bibliograficzny; - sporządza bibliografię źródeł, z których korzystał; - czyta ze zrozumieniem fragmenty literatury popularnonaukowej, pozycje z historii literatury i filozofii oraz z teorii literatury; - czyta teksty, by znaleźć potrzebne informacje; - notuje, sporządza plan odtwórczy, konspekt wypowiedzi własnej; - korzysta z różnych tekstów pogłębiając wiedzę dotyczącą wskazanego zagadnienia 	<p>użytych środków językowych;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje analogie między poszczególnymi fragmentami tekstu; - określa funkcje czytanego tekstu i potrafi uargumentować swoją odpowiedź. <p>Samokształcenie i docieranie do informacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - łączy wiedzę z różnych obszarów polonistyki szkolnej (z zakresu historii literatury, językoznawstwa i nauki o kulturze); - tworzy zestawy bibliograficzne na określony temat; - sporządza przypisy; - tworzy bazy danych; - samodzielnie wybiera do lektury teksty, stosując różne kryteria wyboru, które potrafi uzasadnić - w szerszym zakresie konteksty omawianych tekstów (np. biograficzny, historyczny, filozoficzny); - pojęcia związane z kulturą epoki terminologię historycznoliteracką; - znaczenie motywów, symboli w omawianych 		
--	--	--	---	--	--

			utworach; - ewolucję bohaterów literackich danej epoki; - różnice między ideałami omawianych epok; - cechy gatunków literackich i publicystycznych (odwołuje się do tekstów); - na czym polega retoryczna organizacja tekstu; - wpływ środków masowego przekazu na przemiany w kulturze współczesnej. -- charakteryzuje styl utworu; - interpretuje wiersze współczesne w kontekście tradycji biblijnej, antycznej, romantycznej itp.		
--	--	--	--	--	--

UWAGA!

Każda ocena uwzględnia dostosowania do indywidualnych potrzeb ucznia.

Zamieszczone kryteria ocen i wymagania edukacyjne z języka polskiego nie uwzględniają wszystkim sytuacji problemowych, które będą rozwiązywane przez zespół nauczycieli języka polskiego.

V. Uwagi końcowe

- Przy formułowaniu kryteriów oceniania i wymagań edukacyjnych na poszczególne oceny śródroczne i roczne korzystano Informatora maturalnego CKE – matura od 2014/15.
- Opracowane w niniejszym dokumencie kategorie ocen zostały skonsultowane i zaakceptowane przez doradcę metodycznego RODON magister Elżbietę Zawodnik.
- Dokument opracował zespół nauczycieli języka polskiego.